

BRIDGEDALE

360

Dobrodošli v Bridgedale360 v slovenskem jeziku!

Dobrodošli v Bridgedale360 v slovenskem jeziku, ki obsega 21 osnovnih aktivnosti o trajnostnem razvoju. Če želite dostopati do celotnega tečaja, vas vabimo, da raziščete tečaj v angleškem jeziku.

Zgodba o Bridgedalu360

Sedem partnerskih organizacij iz različnih evropskih držav je dve leti sodelovalo v Erasmus+ projektu in ko smo skupaj začeli naše potovanje, nismo mogli vedeti, kam nas bo pot peljala. Želeli smo zgraditi skupen dom, kjer bi lahko spoznavali izzive današnjega sveta in dobili navdih za njihovo reševanje. Prav tako smo želeli zbrati praktične nasvete, kako uspešno zanetiti radovednost pri drugih. Frustracijo mladih zaradi svetovnih problemov smo želeli spremeniti v motivacijo in aktivno delovanje, tako da bi mladi sami našli rešitve zase, za svojo skupnost in svet.

Ker prihajamo iz različnih držav in okolij, nismo mogli zgraditi takšnega mesta fizično. Zato smo ga ustvarili virtualno, saj so tako njegova vrata odprta vsem. Ustvarili smo mesto, kjer lahko ljudje najdejo in razvijajo rešitve za uspešno življenje, odporno ekonomijo in sočutno družbo. Mesto smo poimenovali Bridgedale360. Bridgedale (ang. bridge pomeni most) kot povezovanje različnih dimenzij trajnosti, različnih učnih praks, ljudi različnih korenin. 360 kot simbol kroga, ki nas opominja, da vse poteka v ciklih in da je vsak konec začetek nečesa novega.

Zdaj je čas, da to mesto delimo z vami. Z vami, ki iščete navdih, nove metode poučevanja in ki verjamete, da se najboljše učimo z izkušnjami. To je mesto za pedagoge, ljudi iz urbanih in vaških skupnosti, učitelje, mladinske delavce in mnoge druge. Mogoče za tiste, ki ste na samostojni poti raziskovanja. V Bridgedalu360 boste našli zgodbe, igre, metode in izkustvene aktivnosti, namenjene ozaveščanju mladih in spodbujanju k bolj celostnemu razmišljanju, osebnemu razvoju in konkretnemu vključevanju v civilno družbo.

Dobrodošli na www.bridgedale360.org.

Več informacij o samem projektu dobite na www.bridgedale360.info.

Bridgedale360 je rezultat EU Erasmus+ projekta Youth-led Societal Innovation for Resilience, v katerega je vključenih 7 partnerskih organizacij iz 7 evropskih držav (Švedske, Velike Britanije, Španije, Nemčije, Italije, Slovenije in Makedonije), ki vse delujejo na področju trajnostnega razvoja in dela z mladimi. Pri ustvarjanju Bridgedala360 je sodelovalo več kot 50 ljudi, nekaj teh preko partnerskih organizacij, nekaj pa prostovoljno.

Navodila

Kako je tečaj strukturiran?

Po vpisu boste dostopili do tečaja Bridgedale360 v slovenskem jeziku, kjer se nahaja 21 osnovnih aktivnosti o trajnostnem razvoju. Vabimo vas tudi, da pregledate angleško verzijo tečaja, ki obsega približno 80 aktivnosti (vkjučno z 21 prevedenimi).

Kako izvesti aktivnosti?

Da bi opravili določeno aktivnost, morate:

1. Predložiti pisni prispevek in (če je zahtevano) naložiti fotografijo, potem ko ste opravili vse korake, ki jih vključuje aktivnost. Pisni prispevek vsebuje pisno refleksijo (odgovore na vprašanja iz *Refleksije* na koncu vsake aktivnosti), povzetek procesa, skozi katerega ste šli, ali drugačen tekst v skladu z navodili pri vsaki posamezni aktivnosti.
 2. Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost.
- Čim boste opravili ta dva koraka, bo aktivnost avtomatsko označena kot opravljena.

Kako predložiti tekst in/ali naložiti fotografije?

1. Na koncu vsake aktivnosti najdete in kliknete na gumb "Dodaj novo temo razprave".
2. Kliknete v polje "*Sporočilo*" in vpišete tekst (pisno refleksijo, povzetek ali drugi tekst, kot je zahtevano v posamezni aktivnosti). Domislite se izvirnega naslova (*Zadeva*) - ta del je prvi viden ostalim udeležencem.
3. Odklikajte kvadratik "*Notifications*", če želite dobivati obvestila, ko kdo od ostalih udeležencev tečaja poda povratne informacije na vaše objave.
4. Če je v aktivnosti to predvideno, naložite fotografijo tako, da kliknete na simbol v zgornjem levem vogalu polja *Priloga*.
5. Največja velikost slik je omejena na 2 Mb. Pri vsaki aktivnosti lahko naložite največ 1 fotografijo.
6. Če slika presega omejitve velikosti, uporabite katerokoli orodje za urejanje slik na vašem računalniku in jo zmanjšajte. Uporabite lahko tudi spletna orodja.
Priporočamo:
 - a. za prilagajanje posamezne fotografije: <http://www.resize-photos.com/>
 - b. za prilagajanje več fotografij na enkrat: <http://birme.net/>
7. Priporočena širina fotografije je 1000 px.
8. Kliknite "*Objavi v forumu*". Vaša objava bo vidna na dnu aktivnosti.

Kako podati povratne informacije drugim tečajnikom?

1. Odprite katerokoli objavo drugih tečajnikov.
2. Najdite in kliknete na gumb "*Odgovori*" v spodnjem desnem vogalu (pod sliko, če je le-ta naložena).
3. Napišite povratne informacije na isti način kot pri predložitvi tekstov.

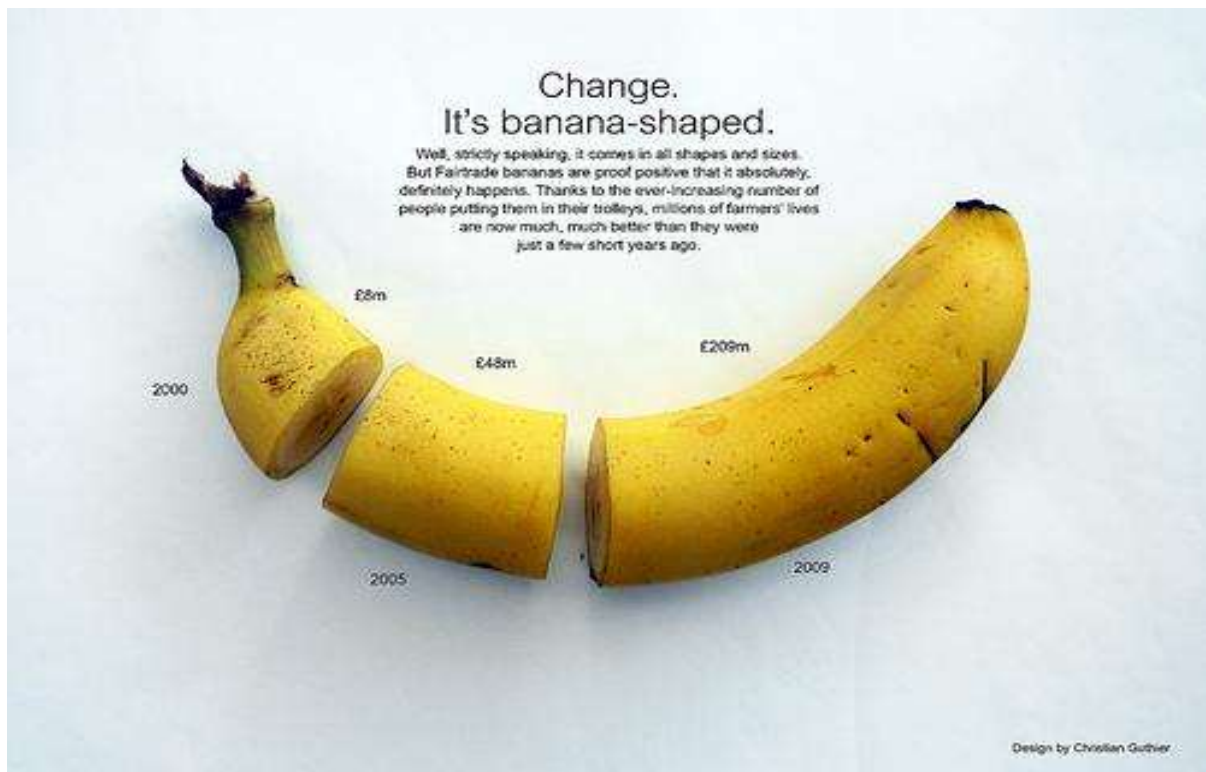
Kako opraviti tečaj?

Da bi opravili tečaj in pridobili certifikat o opravljenem tečaju, morate izvesti vseh 21 aktivnosti. Potem pojdite na prvo stran in pritisnite ta gumb!

Vsebina

Dobrodošli v Bridgedale360 v slovenskem jeziku	2
Zgodba o Bridgedalu360	2
Navodila	3
Vsebina	4
Razdeli banano	5
Brezplačna trgovina	8
Igra z denarjem	11
Oblikuj svoje sanjsko socialno podjetje	15
Izdelava komposta	18
Bizon	21
Smetiščni podjetnik	24
Izmeri svoj vodni odtis	26
Mini ekosistem v steklenici	28
Kako velik je tvoj odtis?	30
Še ene volitve	32
Ženska moč!	35
Solidarnost, ne dobrodelnost!	38
Sodeluj z (lokalno) vlado	41
Objemi svojo senco	44
The Way of Council	47
Svět vseh bitij	50
Pohod	53
Skupnostna umetnost	56
Igranje s sistemi	59
Misija	62

Razdeli banano

[flickr photo](#) shared by allispossible.org.uk under a [Creative Commons \(BY-NC \) license](#)

Uvod

“Kupec ima vedno prav!” – trdi dogma k rasti usmerjenega potrošniškega stroja. Pravi, da potrošniki najboljše vedo, kako in kaj in da se lahko sami odločajo. Po drugi strani so potrošniki v supermarketih postavljeni pred neskončno možnosti izbire. Kaj, če imajo pri tem zavezane oči in se odločajo samo na podlagi razmerja med kakovostjo in ceno?

Brez pomisleka kupujemo uvoženo hrano, saj je cenovno občutno ugodnejša kot lokalna. Poleg tega večino časa nimamo niti približne predstave o tem, kdo proizvaja našo hrano. Za večino potrošnikov so to samo “duhovi”, o katerih ne vemo nič. So jih obravnavali pravično, medtem ko so vzgajali ali pripravljali našo hrano, so bili izpostavljeni kemikalijam, so bili spodobno plačani (so sploh bili plačani)? Preko hrane, ki jo kupujemo, smo povezani z ljudmi po celem svetu. Veliko izdelkov v naših supermarketih je narejenih iz surovin, ki so bile uvožene z globalnega juga, in veliko delavcev, ki proizvajajo te surovine, ni plačanih dovolj, da bi lahko živeli dostojno življenje. Predstavljajte si, da bi obstajal način, kako zagotoviti, da hrana, ki jo kupujemo, pride iz rok zdravih, zadovoljnih ljudi, ki so primerno plačani? Točno za to gre pri konceptu pravične trgovine - večja enakost na mednarodnem nivoju.

Ta aktivnost nudi vpogled v proizvodnjo banan in način, kako se prihodke razdeli med različne skupine, ki so vpletene v proizvodno verigo.

Tip aktivnosti

Skupinska / Izkustvena

Trajanje

30 do 45 minut

Učni izidi

- Vpogled v delovanje proizvodnega procesa hrane in način, kako se delijo dobički
- Razmislek o tem, kako lahko potrošniki sami izboljšamo situacijo

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- 6 banan, ena za vsako skupino v prehranski verigi (v verigi je 5 skupin) in ena za zaključno predstavitev
- 5 nožev, eden za vsako skupino
- kartice z opisi vlog (neobvezno)

Navodila za izvedbo:

1. Povejte skupini, da se bodo igrali igro, ki sledi poti banane - od tega, kako se jo proizvede in izvozi iz Latinske Amerike, do tega, kako pride v supermarket.
2. Skupino razdelite v 5 manjših skupin, ki predstavljajo povezave v prehranski verigi (delavec, lastnik plantaže, ladjar, uvoznik na veliko, trgovec). Priskrbite navodila, kakšne odgovornosti nosi vsaka skupina v verigi in kakšni so stroški. Če želite, lahko pripravite kartice z detajli o vsaki vlogi; navdih za vloge lahko najdete v Podpornih datotekah (v angleškem jeziku). Vsaka skupina ima 5 minut časa za razmislek, kako učinkuje njihova vloga. Vse skupine naj razmislijo, kakšni stroški so povezani z vsakim od členov, npr. delavcem na plantaži: koliko ur dnevno dela? Koliko denarja lastnik plantaže porabi za pesticide in umetna gnojila? Kakšna je cena ladjarja in tovarne ladje za transport banan? Katere ostale stroške ima trgovec na drobno (supermarket) poleg stroškov za zaposlene?
3. Udeleženci naj si predstavljajo, da banana stane 30 centov. Vsaka skupina naj oceni, koliko denarja bi dobili oni od vsake prodane banane. Dajte jim 5 minut za diskusijo in pripravo argumentov, pri čemer naj upoštevajo vse delo in vire, ki jih njihova vloga zahteva.
4. Vsaka skupina dobi pravo banano, od katere odrežejo košček, ki predstavlja njihov del, kot se jim zdi da je pravično za njihovo vlogo na poti banane. Sestavite novo "banano" iz koščkov (najverjetneje bo 2-3 krat daljša od običajne banane).
5. Vsaka skupina naj predstavi svoje argumente za njihov del, kar ponavadi privede do zneska več kot 30 centov. Začnite pogajanja in poskusite priti do zneska 30 centov. Pogajanja naj trajajo največ 15 minut, odvisno od navedenih argumentov.
6. Na koncu razkrijte, koliko dobi kdo v verigi banane za 30 centov - razrežite novo banano, da bolje ilustrirate dejanska razmerja (delavec na plantaži - 1 cent; lastnik plantaže - 6 centov; ladjar - 4,5 centov; uvoznik/trgovec na veliko - 8,5 centov in trgovec na malo/supermarket - 10 centov).

Podporne datoteke

[Vir](#) navdiha za aktivnost

Viri

- <http://www.rgs.org/OurWork/Schools/Teaching+resources/Key+Stage+3+resources/You+are+what+you+eat/Importing+and+exporting+food+case+study+kenya.htm>
- <http://www.globalexchange.org/fairtrade/faq>
- <http://www.fairtrade.org.uk/products.htm>

Refleksija

- Zakaj nekatere skupine dobijo občutno več kot druge? Je to pravična situacija?
- Kdo ima moč, da situacijo lahko izboljša?
- Razpravljajte o konceptu pravičnega deleža (fair share) - kaj lahko osebno naredimo, da podpremo delavce drugje po svetu, da uveljavijo svoje pravice?

Navodila za predložitev

Predložite kratek povzetek, kako so se mladi odzvali na to aktivnost - so bili presenečeni, da dobijo delavci tako malo? So naklonjeni temu, da bi privzeli prakse pravične trgovine v svojem življenju? Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu:

[Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Avtor

Creative Commons - ySI4R Content Team (prilagojeno po igri, ki jo je objavil Christian Aid)

Brezplačna trgovina

[flickr photo](#) shared by [Vanessa Marie Hernandez](#) under a [Creative Commons \(BY-NC \) license](#)

Uvod

Čas je, da postaneš trgovec, trgovka! Ja, tudi ti to zmoreš!

To bo trgovina, o kateri vsi sanjajo - trgovina, kjer bo vse zastoj. No, skoraj zastoj... V tej trgovini najbrž ne boste našli najnovejših tehničnih pripomočkov, zelo možno pa je, da boste dobili kakšne starejše verzije. In mogoče ne bo odprta 24 ur vsak dan; sicer pa je od vas odvisno, kako se jo boste odločili načrtovati.

Brezplačna trgovina je prostor, kamor vsak lahko prinese relativno dobro ohranjene in delujoče stvari kot darilo za druge. Po drugi strani, vsak lahko vzame ta darila. Možno je, da je v trgovini škatla za donacije, saj vzdrževanje ponavadi zahteva nekaj prostovoljnega dela in stroškov, kot so najemnina in električna.

Zabavajte se in začnite z malim - tako da ustvarite prostor za menjavo stvari, ki jih ne rabite več. Mogoče boste zaradi tega malega eksperimenta postali slavni v svoji neposredni okolici - pripravite se na presenečenja!

Tip aktivnosti

Posamezna ali skupinska / Izkustvena

Trajanje

1 dan za postavitve, veliko dni za vzdrževanje, 1 mesec za opazovanje.

Učni izidi

- Spoznati koncept brezplačne trgovine skozi prakso
- Izkusiti darilno ekonomijo
- Raziskati in razumeti možnosti za deljenje v lokalnem okolju

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Različni materiali in orodja za izdelavo prostora za brezplačno trgovino

Navodila za izvedbo:

1. Najdite prostor v vašem lokalnem okolju, ki je lahko dostopen za veliko število ljudi. Primeren prostor je ponavadi tam, kjer hodi vsakodnevno po opravlih veliko število ljudi, vključno z vami. Celo vaše dvorišče je lahko prav tako dobra izbira!
2. Načrtujte in zgradite privlačen prostor za razstavljanje stvari. Lahko ga naredite iz kosa pohištva, debelega kartona, mize... Ne pričakujemo, da boste zgradili trgovino, ampak da izberete določen prostor, ki ga lahko poljubno oblikujete. Pri tem je pomembno, da je ljudem jasno, da lahko tam pustijo in vzamejo stvari.
3. Izpeljite potrebno oglaševanje na izbranem prostoru in v njegovi okolici. Razložite temeljne principe svoje trgovine, npr. gre za deljenje, recikliranje in skrb! Začinite te informacije z zanimivimi slogani ali citati.
4. V trgovino dajte vsaj nekaj vaših stvari. Najdete jih lahko pri čiščenju svoje sobe, hiše, garaže...
5. Povabite ljudi, naj obišejo vašo trgovino, naj prinesejo kaj svojega in odnesejo kakšno darilo zase. Začnite pri svojih prijateljih, uporabite pa tudi socialna omrežja in/ali krajevne oglasne deske, da ljudi opozorite na priložnost. Rezultati te ideje se bodo pokazali šele po več tednih - bodite potrpežljivi.

Viri

- Podroben vodnik za vzpostavitev brezplačne trgovine (v angleškem jeziku): <http://www.shareable.net/blog/how-to-start-your-own-free-store>
- Spletna stran o brezplačni trgovini Media FreeStore, projektu prvega tranzicijskega mesta v Pensilvaniji v ZDA: <http://www.mediafreestore.com/>

Refleksija

Naredi refleksijo mesec dni po odprtju brezplačne trgovine!

- Kako trenutno posluje tvoja brezplačna trgovina?
- S katerimi izzivi si se srečal/-a?
- Vidiš kakšne koristi menjanja svojih odrabljenih stvar z drugimi ljudmi, ki te stvari mogoče potrebujejo?
- Kakšni so vtisi, ki si jih dobil/-a od lokalnih ljudi?
- Razmisli o koristih na ekonomskem, ekološkem in socialnem nivoju:
 - Si ustvarila nova poznanstva / prijateljstva?
 - Ti je uspelo prihraniti kaj denarja?
 - Misliš, da ti je uspelo zmanjšati svoj ekološki odtis?

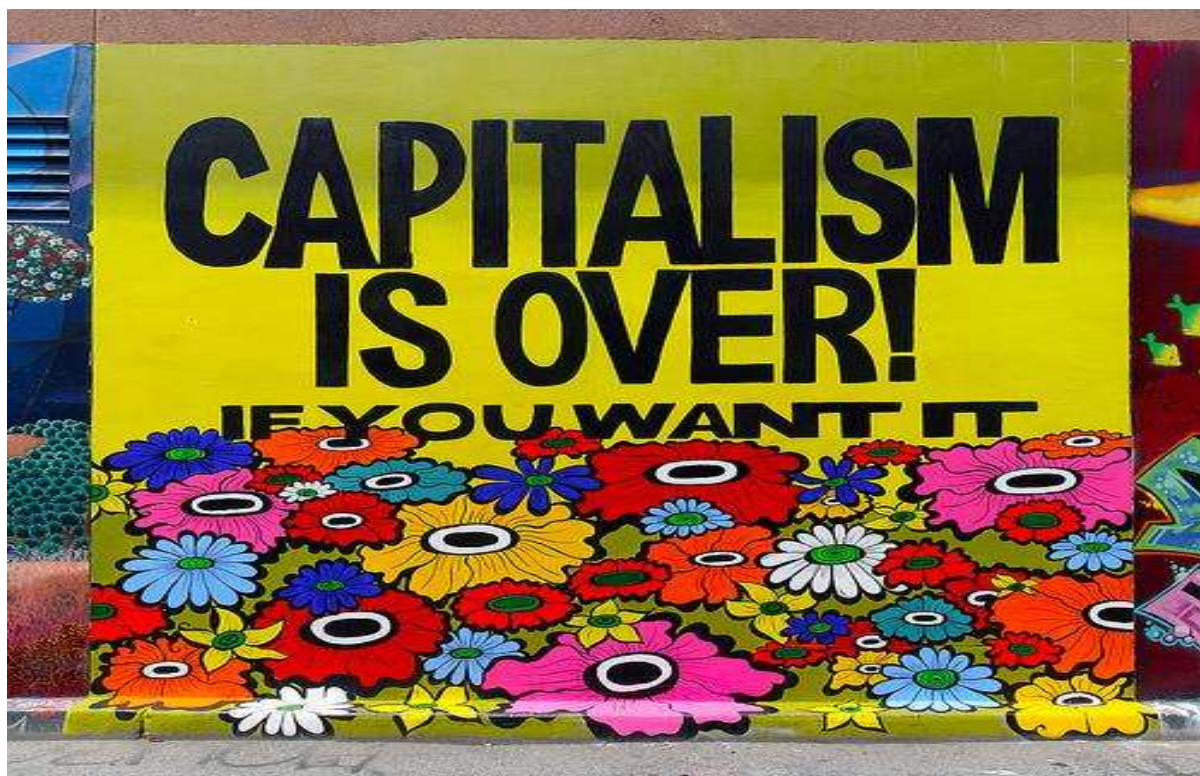
Navodila za predložitev

Naloži eno fotografijo tvoje Brezplačne trgovine in predloži kratko refleksijo. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Igra z denarjem

[flickr photo](#) shared by [funkandjazz](#) under a [Creative Commons \(BY-NC-ND \) license](#)

Uvod

Bogati postajajo bogatejši, revni pa revnejši - večina nas je že kdaj slišala to frazo. Toda kaj je vzrok za večanje vrzeli med bogatimi in revnimi? Kako trenutni bančni sistem to omogoča?

Predstavljate si, da bi radi kupili hišo, vendar nimate dovolj denarja. Kaj boste naredili? Najbrž boste šli v banko in najeli kredit. Kakšna odlična iznajdba so banke, kajne? No, pogledjmo si to malo od bliže. Namesto da bi samo vrnili znesek, ki ste si ga izposodili, boste morali plačati tudi *obresti* na ta znesek - kar dobi tako banka kot posojilodajalcu. Posojilodajalec je oseba, ki je dala na banko svoj denar zaradi varnosti in, med drugim, zato da bo zaslužila s posojanjem denarja revnejšim, preko magičnih obresti! In na ta način se bogastvo akumulira v rokah manjšine.

Obstaja kakšna alternativa? Ni naključje, da je bilo v zgodovini [oderušstvo \(posojanje denarja z obrestmi\) v različnih kulturah prepovedano](#), vključno z Rimskim imperijem, starodavno Kitajsko in antično Grčijo itd. Ponavadi je bilo povezano z [obsojanjem zaračunavanja obresti pri posojanju denarja s strani religije; krščanstva](#), islama, budizma itd. [V islamu so prepovedane vse vrste obresti in izrabljanje ter oderuško pridobivanje denarja. Obstajajo takojmenovane brezobrestne banke \(interest free\) na Švedskem, ki temeljijo na podobnih principih etičnega bančništva kot JAK banke.](#)

Denar je povezan z močjo in nadzorom, pa tudi z odvisnostjo ali občutkom, da bo nekdo poskrbel za nas. V tej aktivnosti bomo raziskali naš lasten odnos do denarja. Poleg tega

bomo pogledali, kako na vse nas vpliva sistem, kjer večino denarja v obtoku iz niča ustvarijo komercialne banke s tem, da izdajajo posojila.

Tip aktivnosti

Skupinska / Izkustvena

Trajanje

Preprosta varianta: 30 minut, kompleksna varianta: 2 uri

Učni izidi

- Bolje razumeti občutke in prepričanja, ki jih imamo glede denarja v našem življenju in naši družbi
- Dobiti globlji vpogled v to, kako delujejo trenutni bančni sistem in obresti

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Pravi denar, najraje v manjših bankovcih in kovancih, znesek je prepuščen vam. Igralo se je že z zneski od 1 do 200 EUR.
- Dnevnik in pisalo
- Štoparica
- Zvonček

Navodila za izvedbo - preprosta varianta:

1. Vsak udeleženec naj prinese nekaj denarja, najraje manjše bankovce in kovance. Znesek naj ne bo previsok, tako da ne izgubite vsega svojega denarja in bankrotirate, vendar naj gre za znesek ob katerem bi se počutili neprijetno, če bi ga izgubili. Če kdo ne želi sodelovati, je to v redu, dokler se ne vmešava v igro.
2. Razdelite udeležence v skupine po 4, 5 ali 6 ljudi in jih prosite, naj se usedejo na tla ali okrog mize tako, da jasno lahko postavijo svoj denar predse in z lahkoto dosežejo denar drugih udeležencev.
3. Dajte jim čas, da si pripravijo papir in pisalo za poznejše beleženje refleksije.
4. Razložite, da bo sledilo več enominutnih rund. Po vsaki enominutni rundi naj udeleženci prekinejo aktivnost; konec lahko naznanite z zvončkom ali čim podobnim. Celotna aktivnost naj poteka v tišini.
5. Prva runda: razložite udeležencem, da naj vzamejo denar pred sabo (njihov denar) in dajo celoten znesek drugim udeležencem v njihovi skupini (vseeno je, komu od njih ga dajo in kako ga razdelijo). Poskrbite, da bo jasno, čigav denar je kje. Po eni minuti pozvonite z zvončkom in udeleženci naj zaključijo z aktivnostjo. Potem udeležence prosite, naj na kratko napišejo svoja opažanja. Kako so se počutili ob tem, ko so dali svoj denar drugim?
6. Druga runda: udeležencem naročite, naj v tej rundi jemljejo denar od drugih in ga dajejo na svoj kup. Poskusijo naj vzeti, kolikor je mogoče od ljudi iz njihove skupine. Po eni minuti pozvonite in udeleženci naj ponovno napišejo, kako so se počutili v drugi rundi.
7. Tretja runda: udeleženci lahko v tej rundi vzamejo denar od kogarkoli in ga dajo komurkoli. Po eni minuti ponovno pozvonite, udeleženci pa naj zapišejo svoja opažanja glede občutkov.
8. Četrta runda: najprej naj udeleženci vzamejo in dajo na stran 20 % denarja z njihovega kupa. Teh 20% od vsakega posameznika iz manjše skupine naj dajo na

poseben kup - "banko". Ta denar ne bo vključen v igro v tej rundi. Udeležencem razložite, da naj v tej rundi ponovno jemljejo denar od drugih in ga dajejo na svoj kup. Po minuti ustavite proces in jim recite, da naj ugotovijo, kdo ima pred sabo največ denarja. Ta oseba dobi še 20 % od vseh ostalih, kar so na začetku dali v "banko". Razložite, da je to zaradi 20 % akumulacije denarja, povezane z obrestmi in se navežite na trenutni bančni sistem - bogatejši postajajo še bolj bogati, revnejši še bolj revni. Poskrbite, da predstavite tudi koncept brezobrestnega bančnega sistema, kot je bil omenjen v uvodu te aktivnosti.

9. Udeležencem lahko rečete, da je v resničnem svetu vsem vseeno, kako se kdo počuti glede denarja, tako da vas ne zanima, kako so se počutili med igro. Vsaka oseba obdrži denar, ki ga je pridobila med igro. Seveda so možne tudi druge opcije, če se ljudje ne počutijo dobro s tem. Pustite jim, naj sami ugotovijo, kaj bodo naredili (npr. vsaka oseba vzame znesek, ki ga je prinesla; če ima kdo več denarja kot na začetku, ga ne vrne, ampak z njim kupi sladkarije in jih deli s skupino; celoten znesek se enakopravno razdeli med vse udeležence; celoten znesek se razdeli solidarno, tako da tisti, ki ga bolj potrebujejo, dobijo več itd.).
10. Udeležence povabite, da v skupini podelijo, kako so se počutili in kaj so opazili med celotnim procesom. Uporabite vprašanja iz Refleksije spodaj.

Za bolj kompleksno verzijo igre boste navodila (v angleškem jeziku) našli v "Podpornih datotekah".

Podporne datoteke

[Navodila za bolj kompleksno verzijo aktivnosti](#)

Viri

- Članek - Zakaj je tako težko govoriti o denarju?
http://www.today.com/id/43543561/ns/today-money/t/why-it-so-hard-talk-about-money/#.Vksl57_4a1k
- Kako deluje brezobrestno bančništvo - Primer JAK:
<http://www.feasta.org/documents/review2/carrie2.htm>
- JAK članska banka:
https://www.jak.se/sites/default/files/international/dokument/engelsk_sida.pdf
- <http://www.margritkennedy.de/>
- Kapital v enaindvajsetem stoletju:
https://en.wikipedia.org/wiki/Capital_in_the_Twenty-First_Century

Refleksija

- Kaj so glavne stvari, ki ste se jih naučili pri tej aktivnosti?
- Kako so zadnja runda in 20 %, ki grejo najbogatejšim, povezani s trenutnim obrestnim bančnih sistemom?
- Kako so si udeleženci na koncu razdelili denar - je vsak vzel toliko, kot je vložil, ali so uporabili kakšen model, ki temelji na solidarnosti?
- Kakšna opažanja so zapisali udeleženci? Kakšen je njihov odnos do denarja?

Navodila za predložitev

Predložite pisno refleksijo, tako da vam lahko vrstniki podajo povratno informacijo. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Avtor

Creative Commons - ySI4R Content Team - navdihnjeno po vaji, ki jo je zasnovala Margrit Kennedy.

Oblikuj svoje sanjsko socialno podjetje

Uvod

“Ljudje pred denarjem!” V dandanašnji tekmi za dobičkom se tak pogled zdi kot še ene utopične sanje idealistov. ahko res postavimo ljudi pred dobiček in ob tem še vedno zaslužimo dovolj za preživetje? Prav k temu stremi socialno podjetje – podjetje, ki je motivirano s prinašanjem pozitivnih sprememb v družbo in v svoje okolje. Lahko se ukvarja s čimerkoli, edini pogoj je, da se ljudi in okolje postavi na prvo mesto! Ste slišali za Sophio Klumpp, Kanadčanko, ki jo častijo kot zaslužno za to, da šolarke iz Ugande ostajajo v šoli? Njena zgodba je preprosta: Sophii je med bivanjem v Ugandi zmanjkalo tamponov in tam, kjer je bila, jih ni mogla dobiti. Izkusila je stisko, ki jo doživljajo mnoga afriška dekleta. Ugotovila je, da se lokalna dekleta znajdejo tako, da uporabijo časopis, krpe in lubje ali pa pogosto sploh ne grejo v šolo v tednu, ko imajo menstruacijo. Tako je Sophia ustvarila [Afripad – revolucionarno socialno podjetje, ki proizvaja pralne sanitarne vložke za večkratno uporabo, pri čemer uporabljajo šivalne stroje na nožni pogon! To socialno podjetje je trenutno največji zaposlovalec na tem področju!](#)

Vsekakor lahko na prvo mesto postavimo ljudi in okolje in ob tem zaslužimo za spodobno življenje. Lahko živimo svoje sanje in služimo človeštvu. In katero področje je primernejše za začetek kot trajnostni razvoj?

V tej aktivnosti se bomo seznanili s konceptom socialnega podjetja in si drznili načrtovati svojega lastnega!

Opozorilo! Ta aktivnost lahko sprosti vaše podjetniške talente in vas naredi trajno srečne!

Tip aktivnosti

Individualna / Teoretična

Trajanje

< 2 uri

Učni izidi

- Zamisliti si samega sebe kot socialnega podjetnika
- Vzpostaviti povezavo med osebnimi talenti, interesi, poslovnimi priložnostmi in koristmi za družbo
- Dobiti inspiracijo od drugih in se odpreti za sodelovanje

Navodila

Navodila za izvedbo:

1. Seznanite se s koncepti, kot sta [socialno podjetništvo in tranzicijsko podjetništvo](#).
2. Odločite se, na kateri poslovni ideji boste delali. Če je potrebno, pojdite na dolg sprehod, naredite brainstorming, meditirajte itn. Če želite, izvedite aktivnost “Your

greatest joy / the world's greatest need" v sklopu modula z naslovom Workshop (na voljo v angleškem jeziku). Še en način kako najti navdih je, da pogledate spletno stran www.kickstarter.com ali kakšno drugo spletno stran za crowd funding. Tam boste našli polno bolj ali manj norih poslovnih idej, nekatere med njimi tudi trajnostne ali etične.

3. Pripravite predstavitev svoje poslovne ideje, vključujoč spodaj navedene točke. Poskušajte jih vključiti čim več. Poleg tega vključite še kakšne druge informacije, ki vam bodo pomagale druge prepričati, da podprejo vašo idejo.
 - a) Ime projekta
 - b) Storitve/proizvodi, ki jih bo projekt nudil. Koliko bi to stalo?
 - c) Če je smiselno, oblikujte prototip.
 - d) Opišite inovativne aspekte koncepta.
 - e) Opišite, kako podjetje vključuje trajnostni razvoj.
 - f) Kako bi zagotovili začetni kapital? (Preverite alternativne metode zagotavljanja kapitala na spletu, npr. crowdfunding.)
 - g) Čez koliko časa bo po vaši oceni zadeva profitabilna?
 - h) Kakšna je vaša marketinška strategija?
4. Razmislite in oblikujte način, kako boste svoj projekt opisali drugim, in sicer na dva načina:
 - a) **Elevator pitch**: ta vam pomaga destilirati bistvo vašega projekta, tako da je jasno drugim in pritegne njihovo pozornost. Prav tako je to dobra vaja za vas, da vam je res jasno, kaj je glavna osnova in fokus vašega projekta.
 - b) **Extended project pitch**: v primeru, ko nekoga podrobneje zanima za vaš projekt, ali ko ga imate možnost neke predstaviti, je dobro, da imate pripravljeno daljšo verzijo predstavitve z več detajli.
5. Pitching – predstavite svojo idejo prijateljem in drugim ljudem, ki jim zaupate, posamezno ali skupinsko. Spodbujajte postavljanje vprašanj.
6. Povratne informacije in možnosti:
 - a) Preizkusite ta način prejetja povratnih informacij in videnja več možnosti: spodbudite ljudi, da vam podajo povratne informacije/možnosti. ("Prosim, podajte mi povratne informacije na mojo idejo.") Ostanite odprti in cenite povratne informacije, saj le-te dodajo vrednost.
 - b) Na tej točki je pomembno, da ste vi tihi!
 - c) Pustite, da oseba govori dokler ne konča.
 - d) Da spodbudite nadaljnje dragocene povratne informacije, vprašajte: "Imate še kaj v mislih, kar ste mogoče izpustili?" Ponovno bodite tihi.
 - e) Ne glede na to, kaj ljudje povejo, si zapišite njihove povratne informacije. Mogoče vam bo na začetku zvenelo čudno, vendar je vredno.
 - f) Vsaki osebi dopustite, da vam poda povratne informacije dvakrat. Ko zaključijo, se jim zahvalite.
7. Glejte na svoje vrstnike kot potencialne "investitorje" za vašo poslovno idejo. Investicija je lahko v različnih oblikah, npr. kot denar, ideje, materiali, sodelovanje.

*NEOBVEZNO

Izberite podjetje ali organizacijo z vizijo ali idealom, v povezavi s katerim občutite zanos, strast. Imejte v mislih, da mora biti povezano s socialnim podjetništvom, tako da povezuje socialno pravičnost/skupno dobro/trajnostni razvoj itd. z dovolj zaslužka za spodobno življenje! Gre lahko za neprofitno ali profitno podjetje, zadrugo, socialno podjetje, podjetje z interesom za skupnost ali dobrodelfno organizacijo. Poskusite se povezati z organizacijo preko elektronske pošte, Skype pogovora ali celo srečanja v živo. Poskusite organizirati voden obisk organizacije, da iz prve roke doživite, kakšen tip dela opravljajo ti za vas navdihujoči ljudje in se pogovarjate z njimi! Ne bojte se postaviti vprašanj, ki jih imate; enili jih bodo, vi pa ste prišli zato, da se učite in rastete! Če je možno, organizirajte enodnevno (ali večdnevno) prakso, prostovoljno delo ali sledenje na delovnem mestu (job shadowing)! Izkušnja vam lahko spremeni življenje!

Za več navdiha pogledajte tudi aktivnost "Quest for a crazy entrepreneur" (dostopna v angleškem jeziku).

Viri

- Navdihujoč video za odkrivanje podjetnika v vas:
http://www.ted.com/talks/cameron_herold_let_s_raise_kids_to_be_entrepreneurs?language=en#t-1009074
- Članek "What Are The Best Ways To Think Of Ideas For A Startup?":
<http://www.forbes.com/sites/quora/2013/05/08/what-are-the-best-ways-to-think-of-ideas-for-a-startup/>
- Definicija in principi tranzicijsko orientiranega podjetja:
<http://www.reconomy.org/inspiring-enterprises/whats-a-transition-enterprise/>
- Seznam navdihujočih tranzicijsko orientiranih podjetij iz področja Evrope:
<http://www.reconomy.org/inspiring-enterprises/more-inspiring-enterprises-from-around-europe/>
- Priročnik za tranzicijska podjetja: http://www.reconomy.org/wp-content/uploads/2015/08/Transition_Enterprise_Handbook_FINAL-v2.pdf
- Global Sustainability Jam: <http://planet.globalsustainabilityjam.org/>
- "WeTheTrees" permakulturni projekt - crowdfunding platforma:
<http://www.wethetrees.com/>
- The Awesome Foundation 1000 \$ grant: <http://www.awesomefoundation.org/en>
- Teh 8 prodajnih nasvetov je vse, kar se vam je treba naučiti o prodaji:
<http://www.sparkol.com/engage/these-8-selling-tips-are-the-only-sales-training-youll-ever-need/?sacid=BlqWebvidPriFacJS1511txt+AUSUKCANADA>
- <http://www.balticecovillages.eu/enterprising-ecovillager-achieving-community-development-through-innovative-green-entrepreneurship>
- Projektne ideje: http://transitionproject.eu/wp-content/uploads/2013/11/TRANSITION-TRAVELERS_SIs-from-cohort1.pdf

Refleksija

- Kako se ideja povezuje z vašimi strastmi in talenti?
- Kakšna bi bila vaša osebna vloga in vključenost?
- Katere "svetovne potrebe" bi podjetje izpolnilo, če bi ga realizirali?
- Na kakšen način je vaša poslovna ideja trajnostna in etična?
- Katera so tveganja in priložnosti?
- Kakšno podporo potrebujete za premik naprej?

Navodila za predložitev

Naložite svojo predstavitev (1 fotografija) in predložite kratko pisno refleksijo, tako da vam ostali tečajniki lahko podajo povratne informacije. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Izdelava komposta

[flickr photo](#) shared by [Willowtree2005](#) under a [Creative Commons \(BY-NC \) license](#)

Uvod

Kompostiranje je eden najboljših primerov kroženja hranilnih snovi, kjer hranilne snovi iz mrtvih materialov ponovno uporabimo, da služijo novemu življenju. Da, preprost kompostnik, ki ga človeštvo uporablja že tisoče let, je popolno orodje, s katerim organske odpadke spremenimo v bogato gnojilo, ki nam je potrebno za pridelovanje hrane.

Naučimo se osnovnih načel kompostiranja z uporabo organskih odpadkov, ki jih ustvarjamo v lastnem gospodinjstvu. Če jih zavržemo na običajen način, tako da jih prepustimo komunalnim službam, velik delež naših živilskih odpadkov roma na odlagališča. Namesto tega jih bomo predelali v domače gnojilo, ki ga lahko uporabimo za vse, kar gojimo na vrtu ali v balkonskem koritu.

Dejstvo je, da univerzalni način priprave komposta, ki bi ustrezal vsakomur, ne obstaja. Izdelava vašega komposta bo povsem edinstvena in prilagojena bo vašemu življenjskemu slogu ter potrebam. Začnimo torej tako, da se prepustimo pravi ustvarjalnosti!

Tip aktivnosti

Posamezna ali skupinska / Izkustvena

Trajanje

1 dan za postavitev

Učni izidi

- Osvojiti osnovna načela pripravljanja komposta in prsti
- Pridobiti zavedanje o živilskih odpadkih in njihovi vlogi v ravnanju z odpadki
- Osvojiti koncept recikliranja hranilnih snovi in zaprtih krožnih sistemov

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Kupljen ali (če je mogoče) lastnoročno izdelan kompostnik
- Sestavine za kompost

Navodila za izvedbo:

1. Opazujte in ocenite svoj življenjski slog ter zmožnost za kompostiranje. To lahko storite kot posameznik ali kot skupina. Pri tem so vam lahko v pomoč naslednja vprašanja:
 - a. Ali kompostni material, ki ga pridelate, zadostuje za velik kup, ali zgolj za majhno vedro?
 - b. Kje lahko kompostirate? V kuhinji, na vrtu, na balkonu, dvorišču itd?
 - c. Za kaj bi kompost uporabljali? Zgolj za sobne rastline, tudi za zelenjavo v vrtu?
2. Odločite se, kako velik bo kompostnik, kje se bo nahajal in kako bo izdelan.
3. Sledite spodaj navedenim smernicam!
4. Od začetka do konca aktivnosti redno fotografirajte.

Glavne smernice za kompostiranje:

- Kompostni kup naj bo na mestu, kjer je veliko sence.
- Količina rjavih materialov naj bo enaka količini zelenih materialov! (*Rjavi materiali so suho listje, veje, seno, slama, papir, vejice ipd. Zeleni materiali so pokošena trava, odpadna zelenjava, ostanki sadja, hlevski gnoj, kavna usedlina ipd. Dober pokazatelj pravega razmerja je, da je kompost topel in da nima vonja po amonijaku.*)
- Kompostni kup naj bo zračen in vlažen. V ta namen lahko na dno položite plast zrahljanih vej. Kup namočite z vodo. Če se kup prične sušiti, občasno dodajajte vodo.
- Kup sestavite kot torto. Poskusite dodajati odpadni material v tankih plasteh različne sestave in gostote. Na plast pokošene trave na primer položite plast slame, na to pa plast odpadne zelenjave. Sestavine razkosajte čim bolj na drobno, da bo kompostiranje potekalo hitreje.
- Na kup ne sodijo: meso, ribe, jajca, mlečni izdelki, mastna hrana ali maščoba, kosti, mačji in pasji iztrebki, obolele rastline in semena plevelov. Te stvari se slabo kompostirajo, poleg tega pa privabljajo podgane!
- Kompost je pripravljen, ko postane črn, zemeljski, prsten in je prijetnega vonja. V njem lahko ostane nekaj nerazpadlih kosov, ki jih lahko ponovno položite v nov kompostni kup.

Viri

- Pravila kompostiranja za začetnike <http://www.plowearth.com/blogs/composting-for-beginners.aspx#.Vh9mYCvuO1k>
- Pravila kompostiranja za bolj izkušene. Vključuje razpredelnico zelenih in rjavih materialov.
- http://eartheasy.com/grow_compost.html

- Različne vrste kompostnikov <http://www.stopfoodwaste.ie/home-composting/types-of-composters/>
- Vse, kar veste o kompostiranju, je zgrešeno: Mike McGrath na TEDxPhoenixville <https://www.youtube.com/watch?v=n9OhxKlrWwc>

Refleksija

- S kakšnimi izzivi ste se srečali?
- Kaj bi priporočili prijateljem, ki želijo izdelati kompostni kup? Navedite vsaj eno osnovno načelo, ki temelji na lastnih izkušnjah.
- Kako lahko v bodoče izboljšate svoj kompostni kup?

Navodila za predložitev

Naložite fotografijo svojega kompostnega kupa v Moodle in predložite pisno refleksijo (da vam bodo kolegi lahko podali povratne informacije). Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Bizon

[flickr photo](#) shared by [Shohei Hanazaki](#) under a [Creative Commons \(BY-NC-ND \)](#) license

“Če ste poet, boste jasno videli, da na tem listu papirja lebdi oblak. Brez oblaka ne bi bilo dežja; brez dežja ne morejo rasti drevesa; in brez dreves ne moremo narediti papirja. Oblak je nujen, da lahko obstaja papir. Če ni oblaka, ne more biti niti lista papirja.”

-Thich Nhat Hanh

Uvod

Dovolite, naj vas popelje domišlija, potujte nazaj v času in čez velike prerije (del, ki ga danes poznamo kot centralno področje ZDA) v čas, ko so plemena severnoameriških Indijancev imenovala to zemljo svoj dom. Pozornost posebej usmerite na to, kar je bilo zanje najbrž najpomembnejša stvar, ne glede na pleme: na bizona. Za severnoameriške Indijance je bilo ubiti bizona dosti več kot samo vprašanje hrane, saj je bil bizon ključen del skoraj vsakega vidika njihovega življenja. Njihov odnos z živaljo lahko vzamemo kot skoraj popoln primer utelešenja, udejanjanja trajnosti. Njihova sposobnost pridobiti mnogo različnih stvari iz enega bizona (vira) je v popolnem nasprotju z današnjo civilizacijo (raba več virov za proizvodnjo enega proizvoda).

Tip aktivnosti

Skupinska / Izkušvena

Trajanje

1-2 uri

Učni izidi

- Razumeti, kako smo medsebojno povezani z naravnim svetom
- Spoznati, kako so na videz preprosti predmeti povezani v kompleksno mrežo z drugimi stvarmi

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- En primer moderne predelane hrane (kot primer bomo pri tej aktivnosti uporabljali vrečko čipsa)
- Tabla in pisala
- Prazen papir
- Risalni pripomočki

Navodila za izvedbo:

1. Skupini povejte približno sledečo zgodbo: "Smo pleme severnoameriških Indijancev, izgubljeni na velikih planjavah, naše zaloge počasi kopnijo, par dni je že, odkar smo se pošteno najedli, postajamo hudo lačni! Če hočemo preživeti in najti pot domov, moramo čimprej najti in ubiti bizona. Ko izgubimo že skoraj vse upanje, se iz daljave končno zasliši grmenje. In zagledamo oblak prahu! Čreda bizonov! Vsi smo zelo dobri lovci, tako da že kmalu zatem sedimo ob ognjišču, siti po odličnem obedu iz bizonovih zrezkov. Velika večina ostalega bizona pa bo šele prišla na vrsto. Hvaležni smo za darilo bizona in vemo, da ga moramo pametno uporabiti v čimvečji meri. Nič ne bo ostalo neizkoriščeno."
2. Zdaj skupino vprašajte, kaj vse se še lahko naredi z ostankom bizona, kaj nam še lahko zagotovi poleg hrane. Ko skupina našteva možnosti, beležite odgovore na tablo. *[Dajte jim 5-10 minut.]*
 - a. Če je skupini težko najti načine uporabe ali jim nič ne pride na misel, pogledjte [sliko](#) in predlagajte skupini eno ali dve možnosti.
3. Zdaj razdelite udeležence v manjše skupine s 3 - 4 ljudmi. Vsaka skupina naj ima na voljo:
 - a. risalne pripomočke in papir,
 - b. vrečko čipsa ali drugo predelano hrano.
4. Naročite skupinam, naj na sredino njihovega lista papirja narišejo vrečko čipsa in si vzamejo nekaj časa za razmislek o njej: o njenem poreklu, kako je bila proizvedena, njena trenutna uporaba in oblika, njena usoda in celoten življenjski cikel. *Zdaj smo pripravljeni ustvariti zgodbo tega predmeta. Osrednje vprašanje na tej točki je: Kaj vse je bilo potrebno, da je ta predmet lahko zdaj tu pred vami? Ničesar ne izpustite!*
5. Skupine naj narišejo vidike zgodbe predmeta in jih nato s črto povežejo z objektom v sredini. *[Za celotno nalogo jim dajte na voljo 20 minut.]*
 - a. Dober način je, da predmet najprej razdelijo na njegove osnovne komponente (npr. vrečka, sol, druge sestavine, čips sam, konzervansi), potem pa za vsakega ugotovijo, od kod izvira.
 - b. Od tu dalje lahko začnejo s širjenjem. Npr. čips je iz krompirja. Krompir je povezan (s črto) s kmetom, traktorjem, soncem, vodo, zemljo itd. Traktor zahteva olje, vodo, gorivo in kovino (za proizvodnjo traktorja) itd.
 - c. Spodbujajte skupine, naj so čimbolj natančni in temeljiti in naj upoštevajo tudi npr. prevoz potrebnih surovin na centrano lokacijo, proces kuhanja, pakiranja, pesticide, gnojenje itd. Vse prihaja od nekje.
6. Zberite celotno skupino in jih povabite k diskusiji, tako da ima vsaka skupina čas, da pogleda slike ostalih skupin in jih primerja s svojo. Se je kdo spomnil nečesa, na kar

drugi niso pomislili? Ali so vse risbe videti enako? Kako se naš odnos razlikuje od tistega, ki so ga do hrane (posebno do bizona) gojili severnoameriški Indijanci?

Viri

- Aktivnost povzeta po: <http://www.personal.psu.edu/cfu1/CUhlpersonalwebsite/stepstones.shtml> - kliknite na 'Transforming the Ordinary'

Refleksija

- Lahko podate primere iz modernega časa, kjer veliko izdelkov nastane iz enega vira?
- Kako bi se spremenil naš svet, če bi uporabljali princip "bizona" v večini proizvodnje?

Navodila za predložitev

Naložite fotografijo z risbo ene od skupin in predložite nekaj osnovnih sporočil iz skupinskih diskusij. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Avtor

Creative Commons - ySI4R Content Team (prirejeno po delu Chrisa Uhla "Transforming the Ordinary")

Smetiščni podjetnik

Uvod

Zero Waste je koncept, ki se veliko ljudem zdi popolnoma nerealen; je filozofija ponovnega oblikovanje potrošniškega stila in življenjskega cikla virov, kjer se porabi vse odpadke in se nič ne zavrže. V naši družbi je ta način precej redek, obstajajo pa delujoči primeri ljudi, ki že živijo na ta način in s tem dokazujejo, da je to možno! Ideja o neuporabnih odpadkih je izključno človeška. Dovolj je, da pogledamo naravo in ta nas bo navdihnila s svojimi Zero waste cikli, ponovno uporabo in recikliranjem vsega.

S to aktivnostjo raziskujemo, kako lahko uporabimo materiale, ki jih ponavadi odvržemo v smeti, skozi ti. proces "upcycling". Upcycling doda vrednost predmetom ali materialom, ki bi se nam sicer zdeli brez vrednosti. To lahko dosežemo s kombiniranjem teh predmetov z drugimi "odpadki" ali pa tako, da najdemo zanje nov način uporabe ne da bi jih veliko spreminjali! Tako lahko npr. naredimo torbo iz starih gum za kolesa, ustvarimo umetniški izdelek iz starih vinilnih plošč, naredimo pohištvo iz različnih ostankov gradbenih materialov in organske odpadke spremenimo v gnojilo - vse to so primeri "upcyclinga".

Zdaj je čas, da postanete ustvarjalni! Čas je, da takoimenovane odpadke spremenite v nekaj uporabnega!

Tip aktivnosti

Individualna / Izkustvena

Trajanje

Od nekaj ur do nekaj dni

Učni izidi

- Spremeniti odnos do virov in odpadkov ter redefinirati njihovo definicijo, da bomo videli potencialno lepoto v stvareh, ki bi jih sicer imeli za neuporabne.

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Smeti
- Pripomočki za ustvarjanje in popraviljanje

Navodila za izvedbo:

1. Poiščite inspiracijo! Individualno ali v skupini raziščite preko interneta, preberite članke, oglejte si videe s primeri upcyclinga, ki vas zanimajo. Če želite, lahko uporabite tudi vire, našete v razdelku Viri spodaj.
2. Obiščite nekaj lokalnih centrov za recikliranje, odlagališča odpadkov in se razglejte ter izberite predmete, ki se vam zdijo primerni za upcycling. Dobrodošle so vaše

lastne ideje, lahko pa tudi uporabite kakšno dobro idejo, na katero ste naleteli med raziskovanjem. *[Opomba: Dobro je, da vnaprej preverite, kakšna so pravila določenega odlagališča ali centra glede stvari in materialov, ki jih lahko odnesete brezplačno itd. Lahko uporabite tudi odpadke vaše družine in prijateljev, od doma ali iz službe.]*

3. Zdaj je čas za ustvarjanje! Četudi se odločite za kopiranje nečesa, kar ste našli na internetu, vas spodbujamo, da si dovolite biti ustvarjalni in da ustvarite nekaj osebnega! Vedno je dobrodošlo delo v skupini! Če se vam zatakne, vedno lahko ponovno pogledate vire in po potrebi spremenite svoje ideje! Posebno prvič lahko proces traja veliko časa, vendar upamo, da boste na koncu lahko pokazali nekaj, na kar boste ponosni.
4. Ko zaključite, si vzemite čas za refleksijo. Ali bi lahko bil kakšen del procesa izpeljan bolj učinkovito? Kaj boste naredili naslednjič?
5. Razmislite o naslednjih vprašanjih: "Bi lahko upcycling uporabil/-a pri svojem delu?" "Bi to lahko postalo moje resno delo ali posel?" Pogovorite se sami s sabo ali skupino. Razmislite, kdo bi lahko rabil ta izdelek in kako bi ga uporabljali. Koliko bi potencialno lahko stal ali za kaj bi ga lahko zamenjali?

Viri

- <http://www.upcyclethat.com/>
- <http://homestead-and-survival.com/how-to-build-pallet-houses/>
- <https://www.facebook.com/upcyclista/>
- <http://hipcycle.com/what-is-upcycling>
- <https://www.pinterest.com/ecodivastv/50-ways-to-reuse-bottles-jars/>
- <http://www.boredpanda.com/plastic-bottle-recycling-ideas/>
- Film: Waste Land (2010)
- Oglejte si princip 3R (Reduce - Reuse - Recycle)

Refleksija

- Zakaj potrebujemo recikliranje in upcycling?
- Kateri je bil za vas najbolj presenetljiv, nepričakovan aspekt procesa?
- Poznate koga, ki izvaja upcycling pri svojem delu?
- Mislite, da je spretnost izdelovanja novih stvari iz odpadnih materialov koristna?

Navodila za predložitev

Naloži eno fotografijo svoje kreacije in predloži promocijski tekst zanj. V tekstu naj bo razloženo, zakaj naj bi ga drugi ljudje kupili. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Izmeri svoj vodni odtis

Uvod

Kaj si predstavljate, ko slišite izraz "vodni odtis"? Pomislite na vodo, ki priteče iz vodovodne pipe? Na vodo, ki jo uporabite za pomivanje posode ali prhanje? Vse to predstavlja tako imenovani "direktni vodni odtis", vendar pa veliko večino našega vodnega odtisa sestavlja "virtualni vodni odtis" - poraba vode, ki je vezana na našo potrošnjo. V to je vključeno praktično vse; od kavbojk, ki smo jih kupili, hamburgerjev, ki smo jih pojedli, ogrevanja v naših domovih, do transporta in celo vode, prihranjene na račun recikliranja papirja in plastike!

[Naša nova majica stane 2.700 litrov vode. Za proizvodnjo jekla za en avtomobil je potrebnih 300.000 litrov vode.](#) Za povrh poglejmo gorivo za naše avtomobile; za proizvodnjo bencina je potrebne veliko vode. [Približno 1 do 2,5 litra vode za 1 liter bencina!](#) In, ali ste vedeli, da hrana, ki jo jemo, obsega več kot $\frac{2}{3}$ našega celotnega vodnega odtisa? Tako je! To še posebej velja za meso - [za proizvodnjo kilograma govedine je potrebnih 13.500 litrov vode!](#) V to je vključena voda, porabljena za proizvodnjo hrane za govedo (rast trave, krma), pa tudi voda, ki jo popije govedo samo.

Postati pozoren na to, kako rabimo in ponovno uporabljamo stvari in zmanjševanje porabe različnih stvari sta pomembna koraka k zmanjševanju našega vodnega odtisa. [Z recikliranjem enega dnevnega časopisa lahko prihranimo do 13 litrov vode!](#) V tej aktivnosti bomo raziskali različne načine, kako zmanjšati naš vodni odtis.

Tip aktivnosti

Skupinska ali individualna / Izkustvena

Trajanje

3 dni

Učni izidi

- Naučiti se, kako zmanjšati lasten vodni odtis

Navodila

Navodila za izvedbo:

1. Po internetu raziščite, kako bi lahko zmanjšali svoj vodni odtis, vključujoč tako direktne kot tudi virtualne vodne prihranke. Na primer v kontekstu direktne vodne porabe: med pomivanjem posode raje napolnite korito ali posodo, kot da pustite teči vodo ves čas; 4 minutno prhanje namesto daljšega, zaprite vodo med pranjem zob, sistem za zbiranje deževnice na nivoju gospodinjstva, mogoče celo ne potegnite vode po mali potrebi itd. Še bolj pomembno pa je, da poskusite zmanjšati svoj virtualni vodni odtis. Na primer, poskusite zmanjšati uporabo avtomobila in avtobusa, če je mogoče, pa se tega povsem vzdržite za 3 dni in raje uporabljajte kolo.

Poskusite reciklirati, kolikor morete, izogibajte se nakupovanju plastičnih izdelkov ali pa na primer za 3 dni poskusite veganstvo!

2. Izberite 3 različne načine varčevanja z vodo, ki vplivajo na vaš vodni odtis in se jih držite 3 dni.
3. Po preteku treh dni pogledajte nazaj - razmislite, kaj je nujno in kaj bi lahko izločili? Napravite seznam, mogoče vam je všeč meso, lahko pa bi se odpovedali govedini ali je vsaj jedli manj (ker je govedo največji porabnik vode)? Ali pa potrebujete avtomobil za vožnjo v službo, bi se pa lahko dogovorili za skupen prevoz? Poskusite najti kompromise, ki se jih boste držali dolgoročno, zapomnite si - ne gre za popolno odpovedovanje stvarim, ampak za zmanjševanje vaše celotne potrošnje!

Viri

- <http://www.gracelinks.org/825/water-footprints>
- <http://thewaterproject.org/why-water>
- <http://www.un.org/waterforlifedecade/scarcity.shtml>

Refleksija

- Ste odkrili kaj novega pri izvajanju te aktivnosti?
- Se vam zdi, da ne potrebujete vode, ki ste jo uspeli prihraniti s tem, ko ste privzeli načine za prihranek vode?
- Ali opazite kakšno povezavo med našimi dnevnimi navadami in porabo vode v drugih ekosistemih in ljudeh v drugih krajih?

Navodila za predložitev

Predložite kratek povzetek o tem, kateri se vam osebno zdi najlažji in kateri najtežji način zmanjševanja porabe vode. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Mini ekosistem v steklenici

Uvod

Če zemljo in rastline spravimo v zaprt prostor, ustvarimo okoliščine, ob katerih lahko poglobimo svoje razumevanje osnovnih življenjskih procesov in vzajemnega delovanja v naravi. Vse, kar smo se učili o dihanju rastlin in fotosintezi, je postavljeno na preizkušnjo, ko rastline damo v zaprt prostor! Bodo uspele preživeti, in če jim uspe, kako je to mogoče?

Življenjski procesi, ki se razvijajo znotraj steklenice, so lahko izhodišče za diskusije na ravni vrtca, srednje šole ali pa univerze. Mlajši otroci se bodo lahko samo čudili lepoti in čarovniji "zaprtega vrta". Starejši bodo lahko imeli diskusije o različnih tipih kroženja, ki omogočajo preživetje sistema, ali o samoorganizaciji in dinamičnih sistemih. S steklenico na preprost način ponazorimo delovanje ekosistema ali celotne biosfere. Lahko nam služi tudi kot model pri diskusijah o ponorih CO₂, učinku zelene grede in klimatskih spremembah.

Tip aktivnosti

Skupinska ali individualna / Izkustvena

Trajanje

2 uri

Učni izidi

- Razumevanje osnovnih sestavnih delov življenja
- Izkustveno razumevanje o tem, kako se vedejo ekosistemi v zaprtem sistemu

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Steklenica, ki se jo lahko zapre (1 do 25 litrov)
- Zemlja
- Rastline (z majhnimi listi, npr. *Ficus pumila*, *Hedera helix*, *Sedum spp.*)
- Lij s širokim tulcem ali zvitek iz časopisnega papirja
- Palice, s katerimi je moč doseči dno steklenice

Navodila za izvedbo:

1. Steklenico dobro očistite.
2. V steklenico dajte dovolj zemlje. Pri tem si pomagajte z lijem in palicami. Pazite, da ne umažete stranic steklenice z zemljo. Navadno je najbolje uporabiti kupljeno svežo zemljo za sajenje z velikim deležem organskih snovi (če pa se na primer odločite, da boste v steklenici gojili kaktus, seveda izberite zemljo, ki ustreza tej vrsti rastlin).
3. S palico napravite v zemlji majhno luknjo tam, kjer bi radi zasadili rastline.
4. Če je rastlina prevelika za steklenico, jo previdno razcepite in stisnite nekaj zemlje okrog njenih korenin.

5. Držite rastlino za zgornje liste in vstavite stisnjene korenine v steklenico. Ciljajte na vnaprej pripravljeno luknjico in spustite rastlino. S palčkami potisnite korenine v okoliško zemljo. Ponovite, če želite zasaditi več rastlin.
6. Ko ste zadovoljni, zaprite steklenico in jo dajte na mesto, kjer je veliko svetlobe, vendar ne direktno na sonce!
7. Ponavadi ni potrebno dodajati vode. Če po zaprtju steklenice znotraj nje ne vidite kondenzirane vode, pa bo potrebno dodati majhno količino.

Vzdrževanje sistema - voda in svetloba

Ker je steklenica zaprta, je lahko skrbeti zanjo. Najpomembnejši dejavnik je seveda ta, da sistem dobi dovolj svetlobe, vendar brez tveganja, da bi prišlo do pregrevanja. To pomeni, da ga je potrebno ščititi pred preveč sevanja poleti in da je potrebno dodati več svetlobe med temnejšim delom leta. Po izkušnjah taki sistemi največkrat propadejo v temnejšem delu leta. Še en dejavnik, ki včasih lahko povzroča težave, je preveč vode. Navajeni smo skrbeti za naše lončnice tako, da jih zalivamo ena do dvakrat na teden, tako da se nagibamo k temu, da že na samem začetku damo v steklenico preveč vode. Ponavadi je zemlja že sama po sebi dovolj vlažna, med drugim zaradi tega, ker bodo bakterije pri razgradnji organskih snovi v zemlji izločale metabolno vodo.

Viri

- [Navodila Wolfganga Brunnerja](#) [v angleškem jeziku]
- [Youtube video z Wolfgangom Brunnerjem](#)

Refleksija

- Mislite, da bo sistem preživel?
- Kako dolgo lahko sistem živi, raste?
- Kaj se zgodi, ko se "življenjski prostor" zapolni?
- Kaj drži sistem v ravnovesju?
- Kako deluje kroženje vode in mineralov?
- Bo steklenica pridobila na teži kot posledica rasti rastlin?
- Kdo ali kaj regulira količino kisika in ogljikovega dioksida v steklenici?

Navodila za predložitev

Naloži eno fotografijo svoje steklenice in predložite svojo pisno refleksijo na osnovi vprašanj iz Refleksije. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu:

[Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Avtor

Creative Commons - ySI4R Content Team (navdihneno po delu Wolfganga Brunnerja)

Kako velik je tvoj odtis?

Uvod

Učinek metulja je v Teoriji kaosa (poenostavljeno) razložen kot ideja, da zelo majhne spremembe (npr. zamah metuljevih kril) lahko spremenijo okolico in svet na pomembne in nepredvidljive načine (v primeru metulja je rezultat spremenjena pot orkana na drugi strani planeta). Danes se moramo ukvarjati z velikimi posledicam zgodovinskih odločitev o uporabi planetarnih virov, ki so v svojem času veljale za nepomembne.

Male spremembe, ki jih vpeljemo v svoja življenja in svoje domove pomagajo ustvariti trajnosten in trden svet za vse nas. Se lahko odločimo, da svojega pametnega telefona še ne bomo nadomestili z novejšo različico, pač pa da ga bomo uporabljali še kako leto? To lahko vpliva na življenja stotine rudarjev (in njihovih družin) iz centralne Afrike, ki so odgovorni za izkopavanje redkih mineralov, potrebnih za izdelavo pametnih telefonov. Odločitev, da boste dan ali dva na teden šli v službo s kolesom namesto z avtomobilom? S tem je iz okolja odstranjenega ravno toliko CO₂, da se ustavi taljenje zadnjega ledenika!

Tip aktivnosti

Skupinska ali individualna / Izkustvena

Trajanje

3 dni

Učni izidi

- Naučiti se, kako izračunati in zmanjšati svoj ekološki odtis
- Razumeti učinek aktivnosti, življenjskega stila in nakupovalnih navad posameznika na celoten planet
- Razumeti koncepte, kot so prekoračitev (overshoot), naravni kapital in da naša vrsta uporablja več virov, kot jih lahko planet zagotovi na trajnosten način

Navodila

Navodila za izvedbo:

1. Pojdite na spletno stran, kjer lahko izračunate svoj ekološki odtis. Obstaja veliko takih strani, npr. [Worldwide Fund for Nature](http://www.worldwidefund.org).
2. Razmislite o stvareh/dejanjih, ki se vam zdijo nujne za preživetje, nato pa še o stvareh in dejanjih, brez katerih bi lahko preživeli. Napišite jih na dva ločena seznama, da boste lahko primerjali med "željami in potrebami".
3. Izberite nekaj stvari s seznama "želja" (npr. vaš avtomobil, ustekleničena voda itd.), ki vam življenje sicer lepšajo, vendar bi se jim lahko odpovedali brez prevelikih problemov.
4. Naredite poskus in 3 dni preživite brez teh stvari. Istočasno vpeljite nekaj ekološko prijaznih navad, ki ste jih opazili pri računanju ekološkega odtisa (npr. krajši čas

prhanja, manj kupovanja oblačil, popravilo pokvarjenega električnega pripomočka namesto nakup novega, vožnja z avtobusom itd.)

5. Po treh dneh ponovno opravite test in primerjajte svoje nove rezultate s prejšnjimi.

Viri

- <http://www.umanotera.org/kaj-delamo/trajne-vsebine-projekti-kampanje/podnebne-spremembe/izracunaj-svoj-ogljicni-odtis/>
- <http://footprint.wwf.org.uk/>
- http://www.wwf.org.au/our_work/people_and_the_environment/human_footprint/footprint_calculator/
- http://wwf.panda.org/how_you_can_help/live_green/
- http://rprogress.org/ecological_footprint/reducing_your_footprint.htm
- <http://ecocentricdesign.ca/earth-day/>
- <http://www.carbonnegative.eu/Ideas%20to%20Reduce%20your%20Carbon%20Footprint.html>

Refleksija

- Kaj vam ta aktivnost pove o medsebojni povezanosti vseh vrst in kako naše dnevne aktivnosti vplivajo na druge ljudi in na Zemljo?
- Kako nate vplivajo dejanja in odločitve drugih ljudi po svetu?
- Kakšen je občutek, ko se odpoveš stvarjem ali dejanjem, ki se ne tičejo tvojih osnovnih potreb?

Navodila za predložitev

Predložite kratek povzetek (do 200 besed) o svoji izkušnji in naštejte nekaj stvari (s seznama "želja"), ki ste se jim odločili odpovedati. V povzetku s številko navedite vaš ekološki odtis, tako da ga boste lahko primerjali z drugimi sodelujočimi. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Še ene volitve

Uvod

Sociokracija je proces sprejemanja odločitev, ki omogoča vsakemu članu, da ima glas pri upravljanju organizacije. Sociokracija ustvarja povratne zanke v sistemu, ki pomagajo pri pretoku informacij ne samo od vrha proti dnu, ampak tudi z dna proti vrhu. Vsak posameznik je del celotnega sistema (organizacije ali skupnosti), zato sociokracija upošteva glas vsakega posameznika z zavedanjem, da je za sprejem odločitve potrebno soglasje vseh. To pa ne pomeni, da se morajo vsi popolnoma strinjati z odločitvijo. Zgolj pomeni, da se v tistem trenutku strinjajo, da se predlog izvede in noben član nima kakšnega izjemno tehtnega pomisleka. Vsi lahko živijo s predlagano rešitvijo in vedo, da se lahko čez nekaj tednov/mesecev (kot je določeno v predlogu) ponovno vrnejo k odločitvi in jo po potrebi prilagodijo. "Dovolj varno za poskusiti, dovolj dobro za zdaj."

Sociokracija se od večinskega glasovanja razlikuje po tem, da dejansko deluje po načelu svobode in enakosti. Poudarek daje vključenosti in sodelovanju vseh vpletenih. V nasprotju s prakso pri večinskem glasovanju tu lahko udeleženci dejansko dosti bolj poglobljeno razpravljajo o predlogih, vse dokler se ne sprejme predlog, ki nikogar ne pušča izjemno nezadovoljnega. Pri večinskem glasovalnem sistemu, kjer sta možna samo "da" in "ne", se lahko volitve zaključijo z npr. 60 % udeležencev, ki se strinjajo s predlogom, ostalih 40 % pa je lahko zelo proti predlogu, vendar pa bo predlog sprejet, ker je bil dosežen večinski delež, ne glede na to, da bo 40 % ljudi imelo tehten razlog za nasprotovanje.

V tej aktivnosti se bodo udeleženci seznanili s sociokratskim modelom tako, da ga bodo uporabili v procesu volitev.

Tip aktivnosti

Skupinska / Izkustvena

Trajanje

Približno 40 minut, odvisno od velikosti skupine.

Učni izidi

- Sodelovanje pri transparentnem procesu volitev, ki opolnomoči vse udeležence
- Naučiti se, kako voditi proces volitev v skupini z uporabo sociokratskih principov

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Samolepilni listki ali kakršnikoli drugi listki (vsaj eden na udeleženca)
- Pisala

Navodila za izvedbo:

1. Določite moderatorja za izvedbo volitev. Ni pomembno, kako se odločite za moderatorja, vendar raje izberite nekoga, ki postopek razume dovolj dobro, da bo lahko vodil proces.
2. Definirajte vlogo, ki jo bo opravljala izvoljena oseba: naloge, ki jih je treba opraviti, želene ali zahtevane spretnosti, trajanje vloge, kako pogosto bo oseba ocenjena v svoji vlogi in po katerih kriterijih.
3. Razdelite listke in pisala.
4. Vsaka oseba na vrh lista napiše svoje ime, spodaj pa ime osebe, ki jo nominirajo za opravljanje opisane vloge. Predlaga se lahko samo nekoga izmed prisotnih ljudi, prav tako je možno glasovati zase.
5. Krog za nominiranje: moderator zbere listke po vrsti v krogu, zatem vsakega prosi, da naj pove, zakaj so nominirali izbrano osebo (nominacije so napisane na listkih, tako da posamezniki ne morejo spremeniti svojih glasov med krogom za nominiranje). Drug za drugim naj udeleženci povedo, koga so nominirali in razloge za svojo odločitev. Razlogi morajo biti relevantni glede na spretnosti, ki jih vloga zahteva. Moderator naj zapiše, koliko nominacij je prejel posamezni predlagani, pri čemer naj bo pozoren na argumente za nominiranje (po možnosti naj jih zapiše).
6. Krog za razjasnitev: ljudje lahko govorijo o tem, kako se počutijo, ker so nominirani. Drugi jih lahko vprašajo, kar jih zanima. Npr. vprašanje, ali je človek z največ nominacijami v resnici pripravljen in sposoben prevzeti vlogo.
7. Krog za spremembe: potem, ko so vsi imeli priložnost vprašati in odgovoriti na vprašanja, moderator predstavi, koliko glasov so dobili posamezni nominiranci. Sledi drugi krog nominacij, v katerem moderator udeležence vpraša, ali vztrajajo pri svoji nominaciji ali pa bi jo radi spremenili na podlagi argumentov, ki so jih slišali v skupini. Moderator ustrezno spremeni število glasov.
8. Moderator na osnovi mnenja skupine in argumentov predlaga 1 osebo (ne nujno osebo z največ glasovi).
9. Moderator predstavi tri volilne možnosti
 - a. Strinjanje ("Strinjam se, popolnoma podpiram predlog.")
 - b. Strinjanje z zadržkom ("Strinjam se, imam nekaj pomislekov, ki pa me ne ustavijo, da ne bi šel naprej")
 - c. Nasprotovanje ("Ne morem podpreti tega predloga in imam tehten razlog, ki ga bom predstavil." Z nasprotovanjem lahko pomagata skupini, saj izrazite pomemben pomislek, nekaj, kar bi sicer lahko škodovalo celotni skupini. Izbire ne zaustavite zaradi tega, ker vam kandidat/-ka ni všeč, temveč zaradi tega, ker veste za razlog, zakaj predlog ne bi deloval, in ga predstavite skupini.
10. Moderator naj izpostavi, da mora biti rešitev „dovolj dobra za zdaj in dovolj varna za poskusiti“, vedno se jo lahko spremeni, z evalvacijo pa se spremlja napredek izbrane osebe pri določenem delu.
11. Krog za glasovanje: začnši z osebo, ki sedi levo od nominirane osebe, se vsakega prisotnega poprosi, da izrazi svoje strinjanje, strinjanje z zadržkom ali pa nasprotovanje. Nominirana oseba zadnja izrazi svoje mnenje. Oseba je izvoljena, če so vsi, ki so volili, podali svoje strinjanje ali strinjanje s pridržki. Če je kdo podal nasprotovanje, oseba ni izvoljena. Če je bila oseba izvoljena, ob tem pa so bili izraženi pridržki, je zdaj čas, da se jim prisluhne. Posvetite se jim in po potrebi prilagodite predlog. Če oseba ni bila izvoljena, prisluhnite vsem, ki so izrazili nasprotovanje in njihovim razlogom. Moderator naj vključi povratne informacije v predlog ali naj prosi, da to stori nekdo iz skupine. Ko imate oblikovan alternativni predlog, ponovno izvedite krog za glasovanje.
12. Praznujte!

- www.sociocracy30.org
- Protokol za sociokratske volitve
<https://www.youtube.com/watch?v=IR8z4ctDPoQ&list=PLyjZRYWaEawEZsrMYjrM6o6rqhnLXU0Od>
- <https://www.youtube.com/watch?v=QSOc7gNYuGg>

Refleksija

- Kakšne razlike ste zaznali med tem načinom volitev osebe za določeno vlogo v primerjavi z običajnim načinom, ki ga poznate/uporabljate?
- Kaj bi lahko bile prednosti uporabe tega orodja?
- Kaj si mislite glede tega, kako se počuti oseba, ki je izvoljena na ta način? Bi tej osebi pomagali, da bi se počutila bolj predana "službi"?

Navodila za predložitev

Naložite eno fotografijo, predložite opis vloge in povzetek poteka volitev. Zapišite, kaj je šlo dobro in kaj bi lahko izboljšali. Predložite osebno refleksijo o prednostih in slabostih te metodologije in ključne točke iz refleksije udeležencev. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Ženska moč!

[flickr photo](#) shared by [lolololori](#) under a [Creative Commons \(BY-SA \) license](#)

Uvod

V prvih vrstah trajnostne revolucije v družbi so mladi, ki pa jih morajo zastopati tako moški kot tudi ženske. Enakost spolov in trajnostni razvoj gresta z roko v roki. V tem smislu je razvijanje vodstvenih spretnosti med mladimi še posebej pomembno za dekleta, saj skozi tradicionalno formalno šolanje prav one postanejo bolj pasivne. Učitelji v formalnem in neformalnem izobraževanju uporabljajo različne metode učenja, s katerimi pogosto [nevede spodbujajo neenakost spolov](#). Vedno, ko rečemo, fantje so fantje, še naprej podpiramo neenakost spolov. Vsakič, ko deklici rečemo, da je kot fant, prav tako še naprej širimo neenakost spolov.

V tej aktivnosti spodbujamo učitelje in mladinske delavce, da pri svojem delu uporabijo nekatera orodja, ki so uporabna pri spodbujanju enakosti spolov in vodstvenih sposobnosti deklet tako v formalnem kot tudi neformalnem izobraževanju.

Tip aktivnosti

Izkustvena / Skupinska

Trajanje

2 uri - več mesecev!

Učni izidi

- Spoznavanje in uporaba izobraževalnih orodij, ki spodbujajo enakost spolov in razvoj vodstvenih sposobnosti pri dekletih
- Ozavestiti mlade o temah in rešitvah glede spolne enakopravnosti

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Predmet pozornosti, papir za prezentacije, flomastri
- Računalnik ali projektor za prikaz uvodnega videa

Navodila za izvedbo:

1. Skupino razdelite v manjše skupine z največ 6 - 7 ljudi; poskrbite za približno enak delež deklet in fantov v skupini. Opomba: majhne sodelovalne diskusijske skupine spodbujajo sodelovanje tako deklet kot fantov.
2. Izvajanje aktivnosti pričnite s tem, da pokažete video na temo enakosti spolov (uporabite lahko katerega od posnetkov, ki so navedeni v Virih spodaj).
3. Skupini dajte 15 - 20 minut, da razmislijo in diskutirajo o tem, kaj so videli na posnetku. Razmislijo naj o enakosti spolov v današnjem času. Uporabite vprašanja, ki se nahajajo spodaj v delu Refleksija.
4. Začnite z razpravo, v kateri naj vsak udeleženec podeli svoje mnenje. Za promoviranje enakosti spolov v interakciji med učitelji in učenci lahko uporabite predmet pozornosti - vsak posameznik/-ca podeli svoje mnenje in poda predmet pozornosti naslednjemu/-ji. Če se ne odločite za uporabo predmeta pozornosti, pustite da preteče dovolj časa (3 - 5 sekund) preden pokličete koga po imenu - fantje ponavadi hitreje dvignejo roko, medtem ko dekleta pogosteje počakajo, dokler nimajo jasno oblikovanega odgovora. Dekleta pokličite enako pogosto kot fante (glede na ugotovitve iz raziskav [tako učitelji kot učiteljice nenamerno in nevede pogosteje pokličejo fante kot dekleta](#)). Dober način za samopreverjanje je ta, da posnamete svojo učno uro ali delavnico. Dodatno lahko razmislite o načinih, kako komunicirate z dekleti in kako s fanti - izogibajte se grobosti, močnatosti pri interakciji s fanti in nežnosti pri komunikaciji z dekleti. Raziskave kažejo, da [fantje ponavadi prejemajo več pohval s strani učiteljev](#). Poskrbite, da podate približno enako povratnih informacij tako fantom kot dekletom! Poskrbite tudi, da boste uporabljali spolno nevtralen jezik v kontekstu razreda ali delavnice!
5. Udeleženci naj se zberejo v manjših skupinah in razmislijo o inspirativnih ženskah, ki so v zgodovini izzvale tradicionalne norme svojega časa. Pomislite tudi na takšne ženske v današnji družbi. Pomagajo si lahko tudi s spletom. Na voljo jim dajte približno 20 minut. Vsaka skupina naj predstavi 2 - 3 ženske, ki so v svojem času spremenile tradicionalne ženske vloge in prevzele vloge, ki so običajno pripadale moškim. Lahko gre za znanstvenice, aktivistke, upornice, kogarkoli - od Marie Curie do Ivane Orleanske (estradne raje izključite)! Vsaka skupina naj v 10 minutah predstavi ženske vzornice. Pri tem lahko uporabijo papir za pripravo vizualne prezentacije, ki lahko vključuje ilustracije, slike, nekaj besed ali celo fotografijo iz starega časopisa!

*Če to aktivnost izvajate v kontekstu razreda v formalnem izobraževanju, lahko ustvarite inspirativni kotichek z nazivom "Ženska moč", kjer lahko najdene vzornice predstavite na papirju. Na ta način bodo dekleta vsak dan znova videle, kaj lahko dosežejo. [Delež žensk v znanosti in matematiki je nižji kot delež moških](#), kar pogosto lahko pripišemo temu, kako se otrokova stališča in odnos oblikujejo skozi otroštvo. Dekleta, v nasprotju s fanti, morajo

najprej videti, da ženske delujejo na določenem področju, preden si lahko v isti vlogi predstavljajo same sebe. Še ena dobra aktivnost je ta, da v razred ali skupino pripelžete znanstvenico ali /inženirko, ki naj pove svojo zgodbo ali organizira krajšo delavnico z dekleti in jih na ta način navdihne. Dodatno lahko organizirate ekskurzijo v podjetja, ki se ukvarjajo z znanostjo, tehnologijo, inženirstvom ali matematiko, kjer dekleta opravijo enodnevno (ali poletno!) prakso, da se čim bolj zgodaj vključijo v ta sektor.

Viri

- Pravične oz. nepristranske aktivnosti za izvajanje v razredu: <http://www-bioc.rice.edu/precollege/ei/Equitable%20Classroom%20Practices.pdf>
- "Otroške" spolne vloge v življenju odraslih: <https://www.youtube.com/watch?v=381belOZreA>
- Zakaj je enakost spolov dobra za vse - tudi za moške: <https://www.youtube.com/watch?v=7n9IOH0NvyY>

Refleksija

- Razmislite o videoposnetkih. Kaj so otroške spolne vloge? Kdaj se oblikujejo spolne vloge? Kakšna je razlika med spolom in spolnimi vlogami?
- Zakaj bi nam moralo biti mar za enakost spolov - kakšne so korelacije z revščino, delovnim okoljem itd.?
- Kaj pa moški? Kaj pridobijo oni z enakostjo spolov?

Navodila za predložitev

Predložite svojo pisno refleksijo. Navodila, kako predložiti tekste v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Solidarnost, ne dobrodelnost!

[flickr photo](#) shared by [dkantoro](#) under a [Creative Commons \(BY-NC \) license](#)

Uvod

“Ne gre za to, da so ljudje slabi, ampak če vzpostavimo očesni kontakt ali začnemo pogovor, potem moramo priznati, da obstajajo in da mogoče imamo osnovno človeško potrebo po skrbi. Ampak kaj ko je lažje enostavno zapreti oči in srca, kar se tiče njihovega obstoja.”

Večina nas je na neki točki srečala ljudi s ceste, brezdomce ali ljudi iz kakšne druge marginalizirane manjšine, kot so na primer Romi. “Nižji razred”, “nezaželeni”, “dno družbe”... Vidimo jih, gremo mimo njih, nekateri jim vržemo kovanec ali dva, medtem ko ostali preprosto pogledajo stran.

Koliko si nas je upalo dejansko govoriti z njimi? Koliko od nas jih priznava kot človeška bitja s tem, da jih zjutraj pozdravi ali pa jim preprosto pokima?

Ta aktivnost nas spomni, da ti marginalizirani ljudje niso “dobrodelni primeri”, ampak človeška bitja tako kot mi. Poskusili bomo pokazati solidarnost, tako da se bomo z njimi pogovarjali kot s prijatelji.

Tip aktivnosti

Individualna / Skupinska

Trajanje

1 ura / Neomejeno

Učni izidi

- Povezati se z marginaliziranimi ljudmi kot nam enakimi
- Spremeniti percepcijo o marginaliziranih ljudeh na ulici

Navodila

Priprave:

Raziščite bližnja zavetišča za brezdomce, ponudite se za prostovoljno delo, da se seznanite z marginaliziranimi skupinami v vašem okolju. Kot alternativo lahko izberete, da se preprosto sprehodite po svoji okolici in opazujete, če so kje ljudje s ceste. Če je mogoče, lahko s sabo vzamete šah, karte, glasbeni inštrument ali kakšne druge pripomočke za rekreacijske dejavnosti, ki vam pridejo na misel in bi jih lahko počeli z njimi.

Navodila za izvedbo:

1. "Dobro jutro" ali "Živijo" sta preprosta, vendar zelo dobra načina, kako začeti pogovor. Bodite pozorni, da pri tem gledate človeka v oči. "[Ljudje, ki niso brezdomci, skoraj nikoli ne pogledajo brezdomcev v oči. Če samo pogledate človeka v oči in pokimate, je to najbolj spoštljiva stvar, ki jo lahko naredite.](#)"
2. Svetujemo, da imate s sabo kavo ali čaj, ki jim ga ponudite. Imejte dve skodelici, eno za človeka z ulice, drugo pa za vas - radi bi pokazali solidarnost, ne pa končali v "dobrodelni spirali". Namesto da ponudite človeku skodelico, pokažite solidarnost s tem, da rečete: "Bi spili skodelico kave z mano?" (Če se odločite za kavo, prosimo, poskusite najti kavo iz pravične trgovine.) Če oseba sprejme povabilo, ne stojte poleg njih med pitjem, temveč se usedite z njimi. Če vam sedenje ni udobno, poskusite počepniti.
3. Pogovor lahko nadaljujete z vprašanjem: "Kako ste? Kako vam je ime?" Če je človek odziven, lahko počasi nadaljujete z naključno lahko temo, na primer kako dobra je kava ali kako hladno je vreme, kakšna je stavba pred vami ali karkoli podobnega, kar vam pride na misel. Ko vam počasi uspe prebiti led, lahko vprašate: "Vidim vas, da včasih sedite tu. Sprašujem se, kje spite ponoči." Poskusite izvedeti zgodbo tega človeka, zakaj je na cesti, kaj se mu/ji je zgodilo, kakšno je bilo njihovo življenje v preteklosti. Zapomnite si, če je človek pogosto na cesti, to še ne pomeni, da je brezdomec.
4. Poskusite biti empatični v nasprotju s simpatičnostjo, bodite popolnoma prisotni v vsaki interakciji in vsakem pogovoru, globoko poslušajte vse, kar človek pove, glejte ga/jo v oči, bodite iskreno radovedni. Ni vam treba ponujati rešitev, empatija pomeni pokazati razumevanje tega, kar človek čuti, tako da če rečete: "Slišim vas, najbrž je bilo zelo težko iti skozi vse to. Hvala, da ste podelili to z mano," je lahko dosti močnejša izkušnja, kot če najdete magično rešitev. Seveda je dobro, če lahko vprašate, kako lahko pomagate ali človeka napotite v zavetišče za brezdomce (če le-to obstaja), vendar poskusite ne preskakovati k rešitvam, raje človeka poslušajte.
5. Nasmehnite se jim. Ne bojte se jih dotakniti, četudi jih samo potrepljate po ramenu! (Vendar bodite previdni - tega ne mara vsak, tako da presodite sami, če se vam to zdi primerno ali ne.) Pomembno je osebo priznati kot človeško bitje, ki vam je enako. In, nenazadnje, ko se poslavljate, jim ponudite objem!

OPCIJA 1

Če je mogoče, zapišite zgodbo osebe in jo objavite v kakšni reviji. To je učinkovit način, kako dati glas marginaliziranim ljudem/brezdomcem. Pisanje je dober način, da si posredno aktiven v kontekstu socialnega aktivizma.

OPCIJA 2

Obstaja veliko [solidarnostnih iniciativ po celem svetu, ki ne brezdomne ljudi spodbujajo, da preživijo noč na ulici kot brezdomci](#). Če je možno, poskusi eno noč preživeti z brezdomcem. Če vam ni do tega, da bi to izvedli sami, lahko povabite prijatelje, da se vam pridružijo! Še bolje, iz tega napravite politični dogodek (statement) in ustvarite spletni dogodek (recimo na Facebooku) ter v znak solidarnosti z brezdomci organizirajte spanje na ulici. To je učinkovit način, kako dvigniti zavedanje o brezdomstvu v populaciji in med udeleženci dogodka, saj boste direktno doživeli vsaj droben delec stanja, ki ga ti ljudje doživljajo - "noč v njihovih čevljih".

Viri

- Brezdomski projekt Trinity: Veliko spanje zunaj (The Big Sleep Out 2014)
<https://www.youtube.com/watch?v=o2v30CNFCjo>
- <https://www.youtube.com/watch?v=3wJIJ0Zbq7I>

Refleksija

- Kaj ste se naučili o marginaliziranih ljudeh, ki živijo na ulici?
- Kakšna je zgodba (če kakšna), ki so jo podelili z vami?
- Je izkušnja na kakšen način spremenila vaše dožemanje ljudi, ki spijo/živijo na ulici?
- Boste zaradi te aktivnosti v bodoče ravnali kako drugače, ko boste srečali te ljudi?

Navodila za predložitev

Napišite odgovore na vprašanja iz dela Refleksija in jih predložite. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Sodeluj z (lokalno) vlado

[flickr photo](#) shared by [chrisjohnbeckett](#) under a [Creative Commons \(BY-NC-ND \) license](#)

Uvod

Si mlad/-a in si strastno želiš sprememb in boljšega sveta... Ampak zdi se ti, da tvoji klici naletijo na gluha ušesa, kar se tiče inštitucij na visokem nivoju ali vlad. Kako naj potemtakem udejanjiš dolgo pričakovane spremembe? Pogosto je to najbolj odvisno od orodij, ki jih uporabimo. Petitione in predlogi za projekte na nivoju občin so še vedno smislen način za delovanje z lokalnimi ali nacionalnimi avtoritetami, vendar narašča potreba po tem, da bi jih presegli in raziskali bolj ustvarjalne načine komuniciranja s politiki in drugimi pomembnimi deležniki.

Ljudje v južni Afriki na primer uporabljajo ples [toyi toyi](#) kot političen ples med protesti - s topotanjem nog in recitiranjem (političnih) sloganov izrazijo svoje nezadovoljstvo z vlado in zahtevajo spremembe. Ni potrebno, da so protesti divji in agresivni, lahko se uporabi zabaven ali norčav pristop, da se s tem poda določeno sporočilo. Na primer, [CIRCA](#) (klovni - protestniki) na demonstracijah uporabljajo humor. Izkušnje, pridobljene v gibanjih *Occupy Wall Street* in *Arab Spring*, kažejo na velik pomen še enega načina organiziranja civilistov in modernega aktivizma - uporabo interneta in različnih socialnih medijskih platform, kot so Facebook, Twitter, MoveOn.org itd. Druge, bolj kontroverzne metode vključujejo od civilnega odpora (tj. nenasilen odpor) do golote kot oblike protesta, kar je npr. uporabila protestna skupina [FEMEN](#), ko so protestirali proti seksizmu, seksualnemu turizmu, mednarodnim poročnim agencijam itd. Manj razširjeno, vendar bolj kontroverzno orodje je seksualna stavka. Tako so se npr. ženske iz kolumbijskega mesta Barbacoas odločile za seksualno stavko ("[gibanje prekrižanih nog](#)"), da bi pripravile moške, da se jim pridružijo pri njihovem lobiranju pri vladi za gradnjo varnejših cest do njihovega kraja, ki je bil do tedaj odrezan od

ostalega sveta. Vlada je po tem končno prisluhnila njihovi stiski in začela z rekonstrukcijo cest.

Namen te aktivnosti je raziskati alternativne metode delovanja z lokalnimi oblastmi in spodbuditi udeležbo mladih v lokalni skupnosti.

Tip aktivnosti

Skupinska / Izkustvena

Trajanje

Doživljenjsko :)

Učni izidi

- Navdihniti mlade, da postanejo politično aktivni in aktivni državljani
- Eksperimentiranje z alternativnimi oblikami aktivnega državljanstva in s prispevanjem k trajnostnemu razvoju lokalne skupnosti

Navodila

Navodila za izvedbo:

1. Povežite se s podobno mislečimi posamezniki, ki zagovarjajo isto, vam pomembno zadevo. Dorecite skupne cilje, kako bi vplivali na probleme, ki se tičejo lokalne politike, infrastrukture ali različnih praks oz. navad, ki negativno vplivajo na skupnost. Skupina naj ustvari vizijo iz skupnih sanj, povezanih s to (lokalno) zadevo, definira cilje, naloge in trenutke za praznovanje. Npr. razmislite o sledečih vprašanjih:
 - a. Zakaj so bile lokalna politika, infrastruktura ali prakse oblikovane tako, kot trenutno so?
 - b. Kako bi jih lahko izboljšali z minimalnimi začetnimi ali dolgoročnimi ceno/časom/motnjami?
2. Raziščite zadevo. Preglejte spletne vire ali se pogovorite z informacijskimi uradniki svoje lokalne oblasti, da izveste, katero izvoljeno telo, javni uslužbenec ali pisarna ima pristojnost za odločanje o tej zadevi. Katere so možne strategije, s katerimi bi bilo moč spremeniti način ravnanja z zadevo? Razmislite o direktnem pogovoru z odgovornimi, o medijskih dogodkih za ozaveščanje in pritegovanje pozornosti ali o množični mobilizaciji državljanov v znak podpore vaši zadevi. Raziščite, kako bi na ustvarjalen način dosegli, da bi vas zares slišali - politiki so pogosto premalo dovzetni za poslušanje, tako da bodo mogoče potrebni glasnejši in radikalnejši prijemi, kot je dialog:
 - a. [Protestna umetnost](#) (Project Orange, Guerilla Girls itd.)
 - b. [Civilni odpor](#)
 - c. [Smart mob](#)
 - d. [Internetni aktivizem \(hashtag aktivizem\)](#)
 - e. [Plesni protest](#)
 - f. [Politično gledališče](#)
 - g. [Sedenje \(sit-in\)](#)
 - h. [Prostovoljno delo kot metoda za izražanje podpore neslišanim običajnim državljanom v institucijah in državnih telesih](#) itd.
3. V primeru, da nimate podpore lokalnega prebivalstva, poskusite organizirati propagandno akcijo za dvigovanje zavedanja, kot npr. tek za določen namen, uporabo umetnosti, da izpostavite določeno temo (glej zgoraj), objava članka v lokalnem časopisu itd. [Sodelovanje skupnosti](#) in ustvarjanje odprtih prostorov, kjer se

ljudje lahko pogovarjajo o socialnih temah, prav tako lahko pripelje do kritičnega razmišljanja - tu gre lahko za preprost in improviziran prostor, kot npr. dogodek v parku.

4. Ko pride do direktnega dialoga s politiki ali relevantnimi deležniki, imejte vnaprej pripravljen predlog sprememb. Ali bi imela od vašega predloga koristi večina ljudi? Bi vaš pogled podprla večina ljudi? Zakaj naj bi lokalna oblast prevzela vaš predlog?
- Izberite temo, ki je vsem pri srcu oz. ki se vsem zdi pomembna.
 - Predlagajte v trenutnem sistemu izvedljive spremembe.
 - Izberite primerno strategijo in oblikujte propagandno akcijo za doseg spremembe na to temo.
 - Testirajte strategijo tako, da organizirate akcijo/dogodek/srečanje/oglaševanje.

Refleksija

- Na kakšne težave ste naleteli, ko ste angažirali predstavnike lokalne oblasti?
- Katere mladinske teme, se vam zdijo najpomembnejše, in menite, da bi se jim lokalna oblast morala posvetiti pri svojem delu?
- Katere metode za interakcijo z (lokalnimi) oblastmi ste uporabili?
- Kakšna priporočila bi dali svoji lokalni oblasti, kakšne mehanizme naj vzpostavi, da bo dosegla produktivno sodelovanje mladih?

Navodila za predložitev

Odgovorite na vprašanja iz dela Refleksija in jih predložite v Moodle. Navodila, kako predložiti tekste v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Objemi svojo senco

[flickr photo](#) shared by [Michelle Brea](#) under a [Creative Commons \(BY-NC-ND \) license](#)

Uvod

[Proces 3-2-1](#) je razvil Ken Wilber in njegovi sodelavci na Integral Institute kot preprosto in učinkovito orodje za delo s 'senco'. Proces pomaga odkriti našo senco (nezavedna misli in čustva), tako da se jih zavemo in lahko delamo z njimi. Izredno veliko energije je potrebne, da te aspekte skrivamo sami pred sabo. Energijo, ki je potrebna za potlačevanje ali zanikanje teh delov, bi lahko preusmerili v drugačno, bolj koristno delovanje. Ko posvetimo svetlobo na svojo senco, s tem integriramo zavržene dele sebe, osvobodimo energijo, ki smo jo rabili, da smo jih skrili, in jo lahko uporabimo v bolj koristne namene.

Ta aktivnost udeležencem omogoča, da z uporabo procesa pisanja dnevnika raziščejo, kako se njihova senca manifestira v njihovem vsakodnevem življenju.

**Prosimo, bodite pozorni, saj lahko ta vaja prinese na površje močna čustva. Zagotovite varno okolje in prosite udeležence, da naj kot prvi primer za delo s senco ne izberejo teme, na katero imajo zelo močne reakcije.*

Tip aktivnosti

Individualna ali skupinska / Izkustvena

[Udeleženci lahko izberejo individualno delo ali delo v parih za vsak korak posebej, če bi radi podelili svoje ugotovitve].

Trajanje

90 minut

Učni izidi

- Prepoznati lastne reakcijske vzorce in to, da se deli nas samih, ki smo jih zavrnili, manifestirajo v drugih
- Pridobiti zavedanje, kako se povezovati z drugimi, in vaditi metode za reševanje konfliktov
- Poglobiti razumevanje, da smo v bistvu medsebojno povezani

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Zvezek
- Pisala

Navodila za izvedbo:

1. Udeleženci naj pomislijo na primer situacije ali na osebo, ki je pri njih povzročila močno čustveno reakcijo (a ne premočno; pozitivno ali negativno) v zadnjem mesecu. *[Udeležencem dajte na voljo 3 minute, da se odločijo za primer, ta del vaje opravijo individualno].*
2. Udeleženci naj napišejo ta primer v zvezek brez preveč razmišljanja, naj se prepustijo toku brez presojanja. *[10 minut]*
3. Povabite jih, da v paru podelijo svojo izkušnjo, vsak v paru ima na voljo 5 minut.
4. Prosite udeležence, naj se vrnejo k svojim zapiskom in razmislijo o sledečih vprašanjih, kot da bi se pogovarjali z osebo/situacijo.
 - a. Zakaj delaš to?
 - b. Kaj bi rad/rada?
 - c. Kaj mi poskušaš pokazati?
 - d. Kaj me hočeš naučiti?
5. Udeleženci naj si predstavljajo, da jim oseba odgovarja; zapišejo naj njihove odgovore. *[Udeležencem dajte 15 minut časa za pisanje].*
6. Udeležence povabite, naj si predstavljajo, da so ta oseba in naj prevzamejo njene lastnosti, ki jih ali motijo ali fascinirajo in tako utelesijo te lastnosti, ki so jih opisali ter odgovarjajo, kot bi odgovorila oseba iz njihovega dnevnika. *[10 minut].*
7. Na koncu pisanja dnevnika naj se udeleženci vrnejo v prvotne pare in razmislijo, ali so opazili te zavržene kvalitete pri sebi in ali so prišli do kakšnih drugih ugotovitev. *[5 minut za vsako osebo].*
8. Na koncu zberite celotno skupino za 20 minutno razpravo o izkušnjah, uporabite vprašanja iz dela Refleksija.

Podporne datoteke

[Dvominutni video z uvodom v vajo](#) [v angleškem jeziku]

Refleksija

- Se je pri vaji pojavilo kaj takega, kar vam je dalo nov vpogled v vas same?
- Se počutite, kot da ste razrešili/se soočili z močnimi čustvi, ki so vam jemala energijo?
- Ste opazili kakšno spremembo v občutkih do vas samih ali druge osebe?

Navodila za predložitev

Naložite eno fotografijo skupinskega dela. Predložite kratko refleksijo o poteku procesa. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Podobne teme

- Reševanje konfliktov
- Aktivnost Own Side / Other Side [v angleškem jeziku]
- Samorefleksija

Avtor

Creative Commons - ySI4R Content Team. Povzeto po procesu 3-2-1 Kena Wilberja.

The Way of Council

“Ko domorodci govorijo, ne govorijo iz glave, ne omenjajo teorij ali nečesa, kar so prebrali v knjigi ali kar jim je povedal nekdo drugi. Oni govorijo iz srca, iz tradicije njihovih ljudi in iz znanja njihove zemlje: govorijo o tem, kar so videli, slišali ali česar so se dotaknili, ter o tem, kar jim je bilo predano s tradicijo njihovih ljudi. Njihova notranja tišina jim dopušča, da prisluhnejo namigom srca in subtilnim resonancam, ki so znotraj vsake besede jezika in ki, ko jih izrečejo, odmevajo po celotnem svetu.”
– David F. Peat

Uvod

Tisočletja že ljudje sedimo skupaj v krogih, da bi govorili svojo resnico in bolje razumeli oboje; sebe in svet okoli nas. Veliko kultur po svetu je uporabljalo in še uporablja nekakšen način, da so podelili kaj se jim dogaja. To jim omogoča, da si postanejo bolj blizu, slišijo drug drugega, predelajo izzive in rešujejo konflikte. 'The Way of Council' (op. prev. način sveta) je metoda, razvita na osnovi glavnih principov te starodavne prakse skupinskega pogovora. Svět je izjemna metoda za povezovanje skupine, za spoznavanje drug drugega in za resnično poslušanje. Svět se vedno dogaja v krogu.

Obstajajo štiri osnovni principi te starodavne prakse, ki naredijo krog bolj varen in tak, da spodbuja resnico in zaupanje znotraj skupine. Naknadno je bil dodan še en princip:

1. **Poslušanje s srcem** pomeni resnično poslušanje, ne presojanje tistega, kar je povedano, ne gledanje v prihodnost ali uporabljanje uma za analiziranje in ocenjevanje. Pomeni, da smo popolnoma prisotni z drugo osebo, da slišimo, kar je njihova resnica, in poskusimo razumeti to osebo skozi njihove besede ali tišino. To zahteva, da za poslušanje uporabimo svoje srce, ne samo ušesa.
2. **Govorjenje iz srca** pomeni govoriti o tem, kar je za nekoga resnica v točno tistem trenutku. Pomeni to, da resnično vidimo, kaj je živo v srcu, smo prisotni in potem to ponudimo skupini kot svojo osebno resnico. To je lahko beseda, zgodba, pesem, poezija ali karkoli drugega, kar pride iz nas. Govoriti iz srca pomeni, da ne načrtujemo vnaprej, kaj bomo povedali, in da priznamo, da tišina lahko nosi prav tako močno sporočilo kot besede.
3. **Jedrnato izražanje** pomeni, da smo pri govorjenju zgoščeni, jasni, kratki in natančni. Namera je, da se pride do bistva tega, kar bi se rado izrazilo. To ne pomeni, da hitimo, temveč rečemo, kar je res in se pri tem ne ponavljamo. Ta aspekt je pomemben zato, da vsak udeleženec v krogu dobi priložnost, da spregovori ter se najpomembnejše stvari jasno in direktno izrazijo. Prav tako je jedrnatost pomembna zaradi tega, da se obdrži pozornost poslušalcev.
4. **Spontanost** spodbuja idejo, da se ne načrtuje vnaprej, kaj bomo povedali. Tako se ustvari svoboda, da ne pademo v stare vzorce razmišljanja in govorjenja, ampak se ustvari prostor za intuitivne spremembe pri delitvi naše zgodbe. Ni potrebe, da bi sledili "normalnim" vzorcem pogovorov, temveč si dovolimo, da sledimo klicu trenutka.
5. **Zaupnost.** To ni eden od štirih principov, ki veljajo v času pogovora v krogu. Zaupnost se nanaša na prostor in čas izven kroga. S tem se ustvari globlji občutek zaupanja in spoštovanja do tega, kar je izrečeno v krogu.

Ta [aktivnost](#) nudi priložnost, da govorite in poslušate s srcem.

Tip aktivnosti

Skupinska / Izkustvena

Trajanje

Običajno 1-2 uri

Učni izidi

- Razumeti in iz prve roke doživeti moč poslušanja in govorjenja iz srca v varnem prostoru

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Predmet pozornosti: palica, kamen ali kakšen drugi naravni predmet, ki ga je lahko držati. Lahko izberete tudi predmet, ki ima veliko osebno vrednost. Med svetom govori samo oseba, ki drži predmet pozornosti. Predmet pozornost predstavlja znak spoštovanja do tega, da se v krogu izrazi resnica vsakega posameznika.
- Pripomočki za udobno sedenje: blazine, podlage ali stoli, ki se jih postavi v krog.
- Po želji predmet za v središče kroga: cvetje, sveča ali kakšen drug lep predmet, ki pomaga ustvariti vzdušje posvečenosti, miru in zbranosti.

Navodila za izvedbo:

1. Pripravite prostor, ki naj je udoben, tih in zaseben.
2. Zberite skupino: ljudje naj sedijo v krogu, tako da vsak s svojega mesta z lahkoto vidi vse ostale.
3. Odprite prostor:
 - a. Skrbnik sveta predstavi principe sveta in preveri, če jih vsi razumejo ter odgovori na morebitna vprašanja.
 - b. Svet je zelo odprt in vključujoč: tema sveta je lahko kakšno specifično vprašanje, o katerem je potrebno govoriti, ali pa je bolj splošna, kjer ljudje govorijo o tem, kaj trenutno mislijo in občutijo. V primeru splošnega sveta lahko ljudi povabite, da govorijo npr. o najlepšem in najtežjem trenutku preteklega tedna, o čem razmišljajo ali kaj čutijo, ali pa samo preverite, ali je prisotno kaj takega, kar bi bilo treba njuno povedati. Če izberete določeno tematiko, na katero naj se pogovor fokusira, to jasno in nedvoumno razložite.
 - c. Odločite se, koliko časa ima na voljo vsak posameznik, in povejte udeležencem, kako boste naznanili, da je čas potekel. Ponavadi se uporablja nežen gong ali zvonček.
 - d. Predmet pozornosti postavite v središče kroga in povabite udeležence, da naj vsak sam pri sebi preveri, če bi želel začeti. Udeležencem lahko poveste naslednje: dober način, kako lahko vedo, če naj prvi govorijo, je po tem, če njihovo srce bije zelo hitro ali močno.
4. Oseba, ki prva začuti, da bi rada spregovorila, naj gre do centra kroga in vzame predmet pozornosti in se z njim vrne na svoje mesto. Oseba nato govori, pri čemer naj ima v mislih principe sveta (glej zgoraj). Ko zaključi, izbere smer, v katero poda predmet pozornosti in predmet nato kroži v tej smeri do konca kroga.
5. Naslednja oseba na vrsti naj za trenutek pridrži predmet, da vidi, če bi rada kaj izrazila. Če nima nič za povedati, lahko sedi v tišini, dokler ni pripravljena podati predmeta naslednji osebi; nobenega pravila ni, da bi oseba morala govoriti. Na ta način vsak član kroga prejme predmet pozornosti in dobi priložnost da podeli, kar želi

podeliti. Ko predmet pozornosti naredi cel krog, naj ga zadnja oseba položi nazaj v center.

6. Če ima skupina še čas, vprašajte ali bi mogoče naredili ponoven krog ali pa ponovno ponudili priložnost za deljenje tistim, ki prvič niso govorili.
7. Ko so vsi povedali, kar so želeli, ali ko zmanjka časa, zaprite prostor, zahvalite se vsem sodelujočim in po potrebi dodajte primerne zaključne besede.

Viri

- <http://council-network.eu/>

Refleksija

- Je to bila koristna izkušnja za večino skupine?
- Je bila to težka ali neprijetna izkušnja?
- Je svet udeležencem omogočil, da so se počutili bolj povezani?
- Kakšne stvari bi spremenili v bodočih svetih?
- So se zaradi prostora, ki ga je ustvaril svet rešili kakšni konflikti ali problematike?
- Ali si skupina želi imeti še takih svetov?

Navodila za predložitev

Naloži eno fotografijo ljudi v krogi, pri čemer naj eden od udeležencev drži v rokah predmet pozornosti. Ne fotografirajte med svetom in prosite za dovoljenje vse, katerih obraz se vidi na fotografiji. Predložite opis (do 200 besed) sveta in kako so ga izkusili udeleženci.

Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij, najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Svèt vseh bitij

Uvod

Ljudje smo postali dominantna živalska vrsta na planetu. Živimo v skoraj vseh ekosistemih in hitro uničujemo naravna življenjska okolja, da bi ustvarili prostor za še več ljudi in pridobili naravne vire, ki so potrebni za omogočanje modernega življenjskega sloga. Dejansko pa smo ljudje samo ena od tisočih in tisočih vrst, večino katerih smo tako ali drugače ogrozili ali jim škodovali s svojimi dejanji. Vendar pa se redko ustavimo, da bi to priznali in prisluhnili glasu ostalih bitij, s katerimi delimo svet.

Aktivnost Svèt vseh bitij se nanaša na način komunikacije, pri katerem ljudje poslušajo in govorijo iz srca. Preko intuitivnega povezovanja z drugimi življenjskimi oblikami in podelitve njihovih sporočil v krogu ta aktivnost daje brezštevilnim nemim prebivalcem naravnega sveta možnost, da se izrazijo. Ljudem pa omogoča, da pridobijo občutek, kaj bi nam morda rada povedala ta druga, nečloveška bitja. Preko te aktivnosti lahko tako na svoja dejanja pogledamo z njihovega zornega kota.

Tip aktivnosti

Skupinska / Izkustvena

Trajanje

1 do 3 ure

Učni cilji / izidi

- Začutiti, kako bi lahko bilo biti drugo, nečloveško bitje na tem planetu in živeti z ljudmi
- Dopustiti ustvarjalnost in umetniški izraz na temo ekološke krize na planetu
- Učiti se o odnosu ljudi do drugih življenjskih vrst na planetu

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Tih prostor na odprtem ali soba, kjer vas ne bodo motili. Če aktivnost izvajate v zaprtem prostoru, se izogibajte prostorov z neonsko svetlobo ali pa si priskrbite manjšo lučko. Pri tej aktivnosti je vzdušje res zelo pomembno.
- [Pripomočki za ustvarjanje](#): karton oz. trši papir, barvice, barve, voščenke, kamni, školjke, druge stvari, reciklirani materiali, škarje, lepilo, drugi materiali, ki jih imate na razpolago.

Navodila za izvedbo:

1. Pojasnite celoten potek, preden začnete z aktivnostjo, tako da udeleženci vedo, kaj se bo dogajalo.
2. Udeležence povabite, naj se usedejo ali uležejo, tako da jim bo udobno. Prosite jih, naj zaprejo oči in dopustijo, da se jim v domišljiji poraja podoba živali, človeka ali dela

narave ali pokrajine. Opozorite jih, naj se pri tem ne silijo k temu, da bi mislili na določeno žival ali del narave, ampak naj dopustijo, da jih bitje samo obišče v njihovih mislih.

3. Povabite udeležence, naj "postanejo" bitja, ki so jih obiskala v njihovi domišljiji in naj si predstavljajo, kako se spreminjajo v to žival ali del narave (npr. oblak, gora, drevo, volk, pajek ali drugi človek). Vprašajte jih: "Kaj se mi dogaja kot temu bitju? Kako se počutim? Kako je videti moje življenje? Moji dnevi? Moje noči? Moje interakcije z drugimi bitji? Z mojim okoljem? Kaj hočem? Kaj je moje sporočilo? Kaj bi rad/-a povedla/-a ljudem? Kakšno modrost imam kot to bitje?" Opozorite jih, da naj poslušajo odgovore znotraj sebe.
4. Potem ko ste udeležencem dali nekaj časa, da zares "postanejo" bitje iz njihove domišljije, v center kroga prinesite pripomočke za ustvarjanje in povabite udeležence, da odprejo oči in v *tišini* oblikujejo masko, ki predstavlja njih kot to drugo bitje. Ni potrebno, da je maska bitju podobna, dovolj je, da udeleženci čutijo, da je maska dovolj reprezentativna. Nekateri udeleženci bodo želeli veliko časa za oblikovanje mask. Spomnite jih, da je maska samo reprezentacija. Pustite nekaj časa za ustvarjanje, udeležence opozorite 5 minut in 1 minuto pred potekom časa. Možno je tudi, da udeležencem predstavite idejo in jim nato pustite en dan za pripravo kostuma. Ta način deluje zelo dobro v okoliščinah, ko je načrtovano srečanje sveta zvečer. Ko so vsi zaključili z maskami ali pripravili svoje kostume, oblikujte svet tako, da povabite udeležence, da se usedejo v krog.
5. Udeležencem povejte, da se svet nanaša na način komunikacije, kjer se posluša in govori iz srca. Povabite jih, da naj govorijo spontano, brez načrtovanja in naj ne razmišljajo preveč o tem, kaj bodo povedali. Pomembno je tudi, da se sporočilo preda v kratkih in jasnih stavkih. Poudarite, da je tišina med govorjenimi komentarji članov sveta zelo pomemben sestavni del sveta.
6. Eno po eno naj se vsa bitja predstavijo in povejo, kakšno je njihovo življenje in kako preživijo svoje dneve. Ko vsako bitje konča s predstavitvijo, naj člani sveta odgovorijo s: "Slišimo te, _____ (ime bitja)."
7. Vsako bitje prosite, da naj ponovno spregovori in članom sveta pove, kaj se z njimi dogaja, vključno s tem, kaj so jim naredili ljudje in kaj bi radi oni povedali ljudem. Skupina naj ponovno vsakemu bitju odgovori s: "Slišimo te, _____ (ime bitja)."
8. Ko vsa bitja odgovorijo na zgornje vprašanje, jih ponovno povabite k besedi; tokrat naj govorijo in z ostalimi podelijo kakšno modrost, znanje ali darilo, s katerim bi lahko kaj naučili ljudi, ki so pripravljeni poslušati. Skupina naj ponovno vsakemu bitju odgovori s: "Slišimo te, _____ (ime bitja)."
9. Potem, ko je vsako bitje govorilo v zadnjem krogu, prosite udeležence, da eden po eden odstranijo svoje maske. Ko snemajo maske, jih pozovite, da naj maske obrnejo proti sebi in se zaobljubijo, da bodo spremenili en vidik svojega življenja, s katerim bitju škodijo.
10. Svet se zaključi tako, da izrečete približno sledeče: "Teh izrečenih obljub naj se ne prelomi. Velike zahvale bitjem, ki so se danes zbrala tu in podelila svoje občutke, sanje, želje in modrosti."

Viri

- <http://www.earthwell.com.au/a-council-of-all-beings-for-students/>
- <http://www.earthregenerative.org/earth-empathy/hope-cat.html>
- <http://granadur.net/blog/the-council-all-beings>
- www.HumaneEducation.org

Refleksija

- Kakšna je bila izkušnja sveta vseh bitij za vas?
- Ste dobili kaj vpogleda v način, kako druga, ne-človeška bitja dojemajo svet?

- Se počutite kaj bliže drugim bitjem, življenjskim oblikam?

Navodila za predložitev

Naloži eno fotografijo ljudi v maskah in predloži kratek tekst z odgovori na refleksivna vprašanja. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: Navodila za predložitev in nalaganje gradiv

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij, najdete tu: Navodila za feedback

Avtor

Creative Commons - ySI4R Content Team (Navodila za izvedbo aktivnosti smo dobili na strani THE INSTITUTE FOR HUMANE EDUCATION in jih prilagodili, da se aktivnost lahko opravi v krajšem času.)

Pohod

[flickr photo](#) shared by [lorenkerns](#) under a [Creative Commons \(BY \) license](#)

Uvod

Narava je hkrati sijajna učiteljica kot tudi popolna učilnica. Z opazovanjem naravnih vzorcev razumemo, kako deluje in kako zelo so različni elementi prepleteni. Kje drugje bi se lahko naučili več o recikliranju in ponovni uporabi, kot v naravi? Nič ne gre v nič, vsak del živih bitij je pojejen, prebavljen in razgrajen. In ko se začne nov cikel, mrtva snov postane vir življenja.

Narava prav tako osvobodi naše misli socialnih omejitev in urbanih distrakcij. Ta aktivnost nudi priložnost ne samo za raziskovanje naravnega okolja in ponovno povezavo z njim, temveč tudi za izboljšanje naših socialnih spretnosti in razumevanje nas samih.

Tip aktivnosti

Skupinska / Izkustvena

Trajanje

Od 2 do 6 dni za pohod, po želji skupine.

Od 2 do 4 dni za pripravo, odvisno od izbrane poti.

Učni izidi

- Razumeti in ceniti druge ljudi in socialno pestrost; biti socialno angažiran
- Učiti se o ekosistemih in naravnih vzorcih

- Razviti vodstvene spretnosti in osebno vztrajnost

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

Natančne informacije o izbrani lokaciji: zemljevidi, pohodne poti, GPS neobvezno, informacije o področnih vremenskih razmerah, informacije o udeležencih pohoda (morebitne zdravstvene omejitve...).

Navodila za izvedbo:

1. Pohod se lahko izvede v naravi v neposredni bližini ali pa na bolj oddaljenem mestu. Načrtovanje pohoda in vse diskusije so socialni del izziva in so prav tako vključeni v nalogo. Pohod naj bo izvedljiv, vendar dovolj naporen, da udeleženci lahko razvijejo zgoraj opisane kvalitete.
2. Organizirajte skupino za načrtovanje pohoda. Izberite nekaj različnih lokacij in ob tem upoštevajte finančne zmožnosti skupine. Izbrana pot naj bo dovolj dolga in nudi naj dovolj izzivov.
3. Skupaj s celotno skupino se odločite za lokacijo, trajanje in splošne zahteve.
4. Pripravite različne vloge, ki naj veljajo med celotnim pohodom: organizatorji poti, nabavitelji hrane, kuharji, lekarnarji, organizatorji športnih aktivnosti, organizatorji iger, časovničar, spodbujevalci diskusij, fotografi, blogerji itd. Nasvet: preverite, ali imajo člani skupine kakšne posebne spretnosti, kot na primer video snemanje, igranje inštrumentov. Vključite in spodbudite ustvarjalnost! Prav tako vključite vlogo, ki bo spodbudila in podprla učenje z opazovanjem narave.
5. Razdelite vloge in pripravite shemo, kako naj udeleženci rotirajo vloge, tako da bo med pohodom vsak udeleženec doživel vse vloge. Za pripravo pohoda potrebujejo glede na svoje vloge udeleženci od nekaj ur do nekaj dni (pot, hrana, aktivnosti itd.). Podprite proces in glejte, da bo načrtovani izlet potekal varno in vedro.
6. Razmislite o tem, katere aktivnosti iz drugih modulov bi lahko izvedli med pohodom. Preverite skupinski načrt in priprave.
7. Pojdite na pohod! Delujte podporno, vendar pustite tudi, da se razvije skupinska dinamika.
8. Opazujte in dokumentirajte, kaj se dogaja med pohodom ter bodite pozorni na proces menjavanja vlog.

Refleksija

- Kaj ste se naučili?
- Kaj je bil največji izziv za vas?
- Katere ekosistemske storitve ste opazovali?
- Katere socialne aktivnosti so bile pomembne za vas?

Navodila za predložitev

Naložite eno fotografijo s pohoda in predložite kratek opis pohoda. Opišite izzive in stvari, ki so naredile največji vtis na skupino. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Podobne teme

- Gaia Walk
- Nenasilna komunikacija (NVC)
- Globoka ekologija (Deep Ecology)
- Izberite kakršnokoli drugo aktivnost in jo izvedite med pohodom, npr. zvečer ali med odmori.

Skupnostna umetnost

[flickr photo](#) shared by [B Darling](#) under a [Creative Commons \(BY-NC-SA\)](#) license

Uvod

Evropa se trenutno sooča z [enim od najbolj obsežnih primerov migracij ljudi v modernem času](#). Po eni strani ta izkušnja mešanja ljudi prinaša veliko navdihujočih in pozitivnih izidov z močnimi sporočili o medosebni povezanosti, brezmejni solidarnosti, naklonjenosti in topli dobrodošlici blagoslovom kulturne raznolikosti; po drugi strani pa ne poteka vse tekoče in srečno. Zaradi naraščajočega islamofobizma, antisemitizma in nasprotovanja migracijam, ki se širijo po Evropi, v številnih državah pridobiva na moči skrajna desnica, večja se število sovražnih napadov na posamezne begunce in celotne begunske centre. Zaradi tega narašča potreba po soočenju z zaskrbljujočo rastjo nezdrave napetosti med kulturami.

Jasno je, da je potrebnega veliko dela, da bi dosegli prepotrebno integracijo. Kako lahko zbližamo ljudi? Umetnost, ki je prisotna v vseh kulturah, je fantastičen način, kako integrirati naše vizije onkraj besed. [So-ustvarjalna umetnost](#) (poznana tudi kot skupnostna umetnost, participatorna umetnost, javna umetnost ipd.) goji tolerantnost in skupnost med različnimi kulturami in s tem ustvarja kulturo sodelovanja, kar se lahko razširi na vsa področja življenja. Ko umetnost fokusiramo na socialne probleme, jo lahko uporabimo kot močno orodje za podporo integraciji. Ko pritegnemo umetnike k skupnemu ustvarjalnemu procesu, to deluje kot katalizator za socialne spremembe.

Tip aktivnosti

Izkustvena / Skupinska

Trajanje

Priprave: nekaj ur, odvisno od razpoložljivih možnosti

Trajanje aktivnosti: 2 - 3 ure ali več

Učni izidi

- Biti bolj sprejemljiv glede kulturnih razlik
- Uporabiti moč socialno angažirane umetnosti pri spodbujanju povezanosti in enotnosti, kjer so med ljudmi trenja

Navodila

1. Skupino mladih odpeljite v begunski center v vaši regiji *[če v vaši bližini ni begunskih centrov, obiščite romski mladinski center ali katerokoli drugo organizacijo, ki dela z ljudmi iz drugih kultur]*.
 - a. Vnaprej vzpostavite kontakt z odgovorno osebo, ki naj vam da navodila glede tega, kaj naj prinesete s sabo, kako naj pripravite svojo skupino pred obiskom in ali obstajajo že vnaprej dogovorjena mesta za srečanja.
 - b. Uredite prevoz, obenem pa po vaši presoji vključite v načrtovanje tudi člane vaše skupine, tako da bodo imeli občutek, da so del projekta in ne samo gostje.
 - c. Druga možnost je, da imigrante ali begunce povabite na mesto, kjer se srečuje vaša skupina, ali pa na javno mesto kot npr. park ali mestni trg.
2. Ljudi iz begunskega centra [ali druge organizacije] vključite v skupino. Vnaprej pripravite nekaj iger za prebijanje ledu. Pomembno je, da se mladi počutijo varni in da se v njih prebudi radovednost.
3. Pripravite podlago za ustvarjanje, npr. zid, če dobite dovoljenje, veliko platno ali papir itd.
4. Uvodoma povejte zgodbo o zapuščenem otoku: celotno skupino ugrabijo vesoljci in jih pustijo na zapuščenem otoku. Zdaj je na njih, celi skupini, da skupaj oblikujejo svojo idealno deželo ali svet.
5. Razložite jim, da ni nobenih vnaprej določenih pravil, ki jih morajo upoštevati, ni meja, ni držav ali dežel, lahko oblikujejo karkoli, edini pogoj je, da to naredijo skupaj. Vsak bi moral biti zadovoljen s končnim umetniškim izdelkom.
6. Začnite!
7. Potem, ko je umetniški izdelek dokončan, organizirajte prostor za diskusijo na podlagi refleksivnih vprašanj, ki so navedena spodaj.
8. Ne pozabite posneti veliko fotografij! *[S privolitvijo vseh, ki se pojavljajo na fotografijah.]*

Viri

- <http://inspireart.org/en/resources/communityart/>
- http://www.artheals.org/inspiration/community_projects.html

Refleksija

- Se je kaj spremenilo v vašem odnosu do ljudi okrog vas med ustvarjalnim procesom?
- Ste se naučili kaj novega o kulturi, ki ste jo danes srečali?
- Kako ste se počutili ob skupnem ustvarjanju umetniškega dela - ste občutili, kot da ekipa dela skupaj?
- Je bilo težko biti pozoren na kulturne potrebe drugih?

Navodila za predložitev

Naložite fotografijo ustvarjenega umetniškega dela in predložite vašo pisno refleksijo. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Igranje s sistemi

Uvod

Tekom razvoja zahodne družbe ljudje gledamo na svet kot na mehanicističen sistem, v katerem so komponente ločene z jasnimi mejami. Nagnjeni smo k temu, da delimo stvari v majhne delce in od blizu gledamo vsakega ter ob tem pozabljamo na to, kako medsebojno vplivajo drug na drugega. V takšni redukcionistični perspektivi sistem ali objekt običajno razumemo preko razstavljanja v nabor majhnih delcev, potem pa poskušamo razumeti, kako se ujemajo. Ta način razmišljanja smo prenesli tudi na živa bitja, ekosisteme in družbe, pa tudi na zgodovinske dogodke gledamo kot na serijo linearnih reakcij. Npr. na trenutne migrante ali begunce v svetu gledamo kot na posledico bežanja pred vojnami v daljnih deželah, pri čemer ne upoštevamo kombinacije socio-ekonomskih in okoljskih dejavnikov, ki so pripeljali do migracij ljudi. Tako to priročno postane "begunska kriza", namesto da bi na trenutno situacijo gledali znotraj konteksta našega zahodnega socio-ekonomskega sistema modernega kapitalizma.

Linearna perspektiva vsekakor ima svoj smisel in je prinesla velik napredek tehnologije, znanosti in drugih področij, izziv takšnega načina razmišljanja pa je, da ne upošteva dejanske kompleksnosti naše realnosti. Zbirka skupaj danih organov ne pomeni funkcionalnega organizma in prav tovrstna logika je odgovorna za trenutni način ravnanja s planetom in človekovimi socialnimi sistemi. Vendar pa družbe in ekosistemi ne delujejo na principu linearnih reakcij temveč kot kompleksni sistemi.

Kompleksni sistemi imajo svoje lastnosti in vzorce. Izjemno zapletena bivališča termitov ali čebelnjaki so odlični primeri za razumevanje tovrstnih sistemov. Npr. termiti regulirajo temperaturo v svojem domovanju s serijo kemičnih signalov, ki si jih izmenjujejo posamezni termiti, na podlagi česar dodajajo vodo, da se doseže učinek hlajenja, ali pa povečajo gibanje termitov (vibracija), kar učinkuje kot ogrevanje. Te kompleksne biološke in socialne strukture ne bi nikoli mogli razumeti, če bi preučevali enega posameznega termita. Za nadaljevanje obstoja človeške vrste je nujno potrebno bolj pretanjeno razumevanje tako Zemlje kot tudi vseh živih bitij na njej. Skozi lečo kompleksnosti moramo opazovati naše lastne socialne in ekonomske sisteme, pa tudi temeljne ekosisteme, ki omogočajo življenje na tem planetu. Potem pa moramo na podlagi tega vedenja delovati skladno s temi sistemi.

Tip aktivnosti

Skupinska [za to aktivnost je potrebnih vsaj 10 ljudi] / Izkustvena

Trajanje

Vsaka aktivnost traja približno 30 minut.

Učni izidi

- Dobiti občutek za "kolektivno zavest", kjer nihče ni vodja
- Opazovati kompleksnost sistemov
- Opaziti, kako sistem reagira ob spremembi pogojev
- Naučiti se iger, ki demonstrirajo koncepte o sistemih in kompleksnosti

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Velik odprt prostor, kjer se ljudje lahko premikajo

Navodila za izvedbo:

Ljudje se premikajo v sistemih

1. Udeleženci naj sami pri sebi izberejo dve drugi osebi iz skupine.
2. Udeleženci naj se začnejo premikati po prostoru, ob čemer naj vzdržujejo enako razdaljo do obeh oseb, ki so ju izbrali. Skupina se bo začela premikati, saj se bodo ljudje premikali, da bi ohranjali enako razdaljo do obeh izbranih oseb.
3. Prosite udeležence, naj opazujejo vzorce, kako se vsi premikajo, ko vzdržujejo enako razdaljo do obeh izbranih oseb.
4. Spremenite navodila: zdaj naj udeleženci sami pri sebi izberejo dve drugi osebi. Tokraj naj je prva izbrana oseba "ščit" in naj bo vedno med posameznikom in drugo izbrano osebo. Ponovno poskrbite, da ljudje ne povejo na glas, koga so izbrali.
5. Udeležence spet povabite, naj opazujejo vzorce, kako se ljudje premikajo v odnosu drug do drugega. Ugotovite, ali opazijo kakšno razliko v vzorcih gibanja iz prve in druge vaje.

Gibanje kot eden

1. Udeleženci naj počasi in v tišini hodijo po prostoru.
2. Ko se nekdo želi ustaviti, se lahko ustavi. Čim se nekdo ustavi, se morajo ustaviti tudi vsi ostali.
3. Ko se kdorkoli želi spet premakniti, začne hoditi in vsa skupina mu sledi.
4. Drugi del: udeleženci naj nadaljujejo s hojo, vendar namesto da bi se posameznik odločil, kdaj se ustaviti, naj opazujejo, ali se lahko istočasno cela skupina ustavi in začne hoditi, ne da bi se za to odločila ena sama oseba.
5. Tretji del: Ponovite vse korake 1-3, VENDAR tokrat tako, da imajo udeleženci pri tem zaprte oči, se premikajo počasi, poslušajo svoja ostala čutila, tako da lahko zaznajo, ko se nekdo ustavi.

Viri

- The Systems Thinking Playbook (Linda Sweeney and Dennis Meadows) 2010
- Thinking in Systems: A primer (Donella Meadows) 2008
- The Myth of Progress: Toward a sustainable future (Tom Wessels) 2006
- Gaian Democracies: Redefining globalization and people power (Roy Madron and John Jopling) 2003
- http://www.thinking.net/Systems_Thinking/OverviewSTarticle.pdf
- <http://www.systemicleadershipinstitute.org/systemic-leadership/theories/>

Refleksija

- Ljudje se premikajo v sistemih: Ste opazili kakšne vzorce pri tem, ko ste se premikali skupaj? Če da, kakšne?
- Ljudje se premikajo v sistemih: Kaj ste opazili pri tem, ko ste se premikali skupaj kot skupina?
- Premikanje kot eden: Če ste bili pobudnik za 'stop' ali 'start', kako ste občutili vpliv, ki ste ga imeli na akcijo drugih?
- Premikanje kot eden: Kako ste občutili gibanje s celotno skupino?
- Premikanje kot eden: Kako ste zaznavali, kdaj se je skupina ustavila ali začela premikati, ko ste imeli zaprte oči?

- Je še kaj drugega, kar bi radi podelili o svoji izkušnji?

Navodila za predložitev

Predložite refleksijo izkušnje na osnovi vprašanj iz dela Refleksija (do 200 besed). Naložite eno fotografijo izvajanja aktivnosti. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Misija

Uvod

“[Misija](#)” je skupinska aktivnost, v kateri udeleženci dobijo nalogo, da pripravijo načrt notranjega sistema vesoljske ladje, ki bo potovala 6000 let. Aktivnost ponuja možnost za zabaven in vznemirljiv skupinski ustvarjalni proces, skozi katerega se lahko udeleženci skupaj učijo, kako začeti graditi trajnostne sisteme. Vzbudi teme, kot sta ekološka in socialna trajnost in izzove udeležence, da razmišljajo dolgoročno, o celotni sliki človeškega preživetja in naših osnovnih potrebah.

Tip aktivnosti

Skupinska / Izkustvena

Trajanje

1,5 - 2,5 ur

Učni izidi

- Pridobiti občutek o osnovnih elementih, potrebnih za človekovo preživetje in o kompleksnih sistemih, potrebnih za podporo življenju, tako na vesoljski ladji kot tudi na našem planetu
- Delati skupaj, v skupini reševati problem, ki bo predstavljen v aktivnosti (team-building spretnosti)
- Ustvarjalno priti do možnih načinov za dolgoročno (trajnostno) bivanje ljudi

Navodila

Potrebni materiali in orodja:

- Velik list papirja za risanje ladje
- Flomastri, barvice različnih vrst in barv

Navodila za izvedbo:

1. Razdelite udeležence v manjše skupine (najboljše 5 - 7 ljudi na skupino)
2. Udeležencem dajte sledeča navodila: *“Planetarni svet vas je izbral, da načrtujete in doživite največjo dogodivščino v zgodovini človeštva: opremili boste ogromno vesoljsko ladjo za potovanje, kakršnega še ni bilo. To so pogoji:*
 - a. *Potovanje bo trajalo 6000 let.*
 - b. *Ni vam treba razmišljati o pogonu ali o zunanjem trupu ladje.*
 - c. *Na celotnem potovanju imate dostop do sončne svetlobe.*
 - d. *Število ljudi, ki sme biti na ladji istočasno, je omejeno na največ 100. Kaj boste vzeli s sabo?”*
3. Najprej dajte udeležencem 10 minut časa, da vsak sam razmisli in na list papirja zabeleži vse, kar si predstavlja, da bi vzel/-a s sabo.

4. Nato naj 20 minut diskutirajo v manjši skupini. Pri tem naj nič ne označijo kot "napačno", temveč naj si dajo prostor za ustvarjalno razpravo o idejah in razlogih za izbiro posameznih stvari. Med diskusijo za par minut prisluhnite vsaki skupini posebej in jim s komentarji pomagajte do tega, da začnejo razmišljati skupaj.
5. V naslednjem koraku dajte vsaki skupini velik list papirja in jih povabite, naj izberejo risalne pripomočke in skupaj začnejo ustvarjati notrajni dizajn vesoljske ladje. Najti morajo način, kako delati skupaj, kako se poslušati, kako sprejemati odločitve, kaj vključiti v ladjo. Za ta korak, vključno z risanjem ladje, naj imajo na voljo najmanj 45 minut.
6. Pri vsaki skupini bodite nekaj časa ter postavljajte kritična in podporna vprašanja, da spodbudite proces razmišljanja. Izogibajte se podajanju rešitev in podrobnih odgovorov. Bodite pripravljeni na to, da bodo udeleženci šli skozi specifične faze razmišljanja - glejte spodaj priložene Podporne datoteke. Dajte prostor vsem tem fazam.
7. Povabite udeležence, naj predstavijo svoje rezultate; vsaka skupina ima na voljo približno 10 minut. Skupine lahko za predstavitev uporabijo poster, PowerPoint predstavitev ali kakršenkoli drug način za oblikovanje zgodbe.

Podporne datoteke

[Faze procesa razmišljanja v Misiji](#)

Refleksija

- Katere so glavne lekcije, ki ste se jih naučili pri tej igri vi in ostali udeleženci?
- Kako je bilo delati kot skupina pri ustvarjanju načrta vesoljske ladje? Lahko? Zabavno? Težko?
- Kaj ste se naučili pri skupinskem delu?
- Kaj ste se naučili o trajnostnem načrtovanju, sistemih in kompleksnosti?

Navodila za predložitev

Predložite kratko refleksijo in naložite fotografijo najboljšega dizajna, tako da vam lahko vrstniki podajo povratno informacijo. Navodila, kako predložiti tekste in naložiti fotografije v Moodle, najdete tu: [Navodila za predložitev in nalaganje gradiv](#)

Navodila za ocenjevanje

Podajte povratne informacije vsaj enemu tečajniku, ki je opravil to aktivnost. Navodila za podajanje povratnih informacij najdete tu: [Navodila za feedback](#)

Avtor

Creative Commons - ySI4R Content Team (na osnovi dela Wolfganga Brunnerja)